

Дневникъ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание.

Четвърта извънредна сесия

35. заседание

София, петък, 14 февруарий, 1919 година

(Открито отъ подпредседателя д-ръ И. Момчиловъ въ 4 ч. слѣдъ пладне)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звѣни) Отъ 242 народни прѣдставители разписали сж се 153. Има нужното число присѣдстваващи.

Обявявамъ заседанието за открито.

(По списъка отсутствуватъ слѣднитѣ г. г. народни прѣдставители: Георги Абаджиевъ, Мехмедъ Джелалъ Абединъ, Михаилъ Аврамовъ, Георги п. Анастасовъ, Захари Ангеловъ, Константинъ Апостоловъ, Марчо Атанасовъ, Недѣлко Атанасовъ, Щерю Атанасовъ, Салимъ Ахмедовъ, Тефикъ х. Ахемдовъ, Иванъ Багаровъ, Жечо Бакаловъ, Милко Бечевъ, Александъръ Ботевъ, Стоянъ Бошковъ, Панко Вангеловъ, Иванъ Велчевъ, Йонко Веселиновъ, Атанасъ Германски, Иванъ Гешовъ, Георги Голевъ, Василь Гулевъ, д-ръ Лазаръ Дагоровъ, Юрданъ Дечевъ, Димитъръ Джанкардашлийски, д-ръ Димитъръ Димитровъ, Христо х. Димитровъ, Василь Димчевъ, Станчо Донева, х. Юсуфъ Ибраимовъ, Сотиръ Календеровъ, Никола Колчевъ, Василь Карапанджовъ, Илия Каратаневъ, Мехмедъ Кемалъ, Георги Кирковъ, Ангелъ п. Кировъ, Маринъ Ковачевъ, Радой Козаровъ, Иванъ Колевъ, Андрѣй Коновъ, Иванъ М. Костовъ, Янко Куцаровъ, Лазаръ Лазаровъ, Тодоръ Лукановъ, Григоръ Маджунковъ, Стефанъ Манафовъ, Христо Марковски, Яковъ Матакиевъ, Хафузъ Сали Мехмедовъ, Тодоръ Митевъ, Колю Недѣлковъ, д-ръ Юрданъ Нейовъ, Адамъ Нейчевъ, д-ръ Василь Нейчевъ, Никола Ненцовъ, Василь Николовъ, Тодоръ Ноевъ, Еню Петковъ, Методи Петровъ, Тодоръ Петровъ, Венедиктъ Поповъ, Стефанъ Поповъ, Тотю Продановъ, д-ръ Еню Разпоповъ, д-ръ Василь Радославовъ, Коста Ранковъ, Юрданъ Рашевъ, Аврамъ Свиначевъ, Коста Сидеровъ, д-ръ Фоти Симеоновъ, Нено Станевъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Пою Табаковъ, Константинъ Торлаковъ, Якимъ Ушевъ, Исмаилъ Хакъ бей, Хашимъ бей, Никола Хитровъ, Ненко Храновъ, Хюсни Хюсеиновъ, Панайотъ Чорбаджиевъ, Атанасъ Черневъ, Стоянъ Шиваровъ, х. Махмудъ Шукриевъ, Юрданъ Юрдановъ, Юмеръ х. Ибраимовъ и Христо Янковъ).

Имамъ да съобща, че народниятъ прѣдставителъ г. Михаилъ Каралѣвъ, вслѣдствие заболѣване на жена му, моли да му се даде 20 дни отпускъ, считанъ отъ 17 того. Това заявление е придружено съ нужното медицинско свидѣтелство. Понеже се отнася въпросътъ за 20 дни, ще трѣбва Народното събрание да рѣши. Който е съгласенъ да се даде на г. Каралѣвъ 20 дни отпускъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Тефикъ х. Ахмедовъ телеграфически моли да му се разрѣши осемъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Захари Ангеловъ иска 7 дни отпускъ, по причина, че на 14 т. м. има насрочено настояническо дѣло. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ отъ Стара-Загора г. К. Апостоловъ съобщава, че е боленъ, и казва, че, ако стане нужда, ще прѣдстави медицинско свидѣтелство; моли да му се даде 20 дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Недѣлко Атанасовъ, поради непроходнитѣ пжтища моли да му се даде седемъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Марчо Атанасовъ, сжщо по невъзможно пжтуване, моли четири дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Пазарджишкиятъ народенъ прѣдставителъ г. Абаджиевъ моли петъ дни отпускъ. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Милко Бечевъ, по болезнени причини, иска 7-дневенъ отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Шуменскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Жечо Бакаловъ моли да му се разрѣши четири дни отпускъ, по болезнени причини. Прилага и медицинско свидѣтелство. Прѣдседателството му разрѣшава тия четири дни.

Народниятъ прѣдставителъ г. Панко Вангеловъ, сжщо по болестъ, моли да му се разрѣши десетъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Веселиновъ, поради затрупанитѣ отъ снѣгъ пжтища и невъзможното пжтуване, моли седемъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Гулевъ, по сѣмейни причини, иска десетъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Голевъ телеграфира, че вслѣдствие на голѣмия снѣгъ пжтуването е невъзможно; моли десетъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставителъ г. Дечевъ, по слабостъ и болестъ, моли 15 дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Г. Тодоръ Димчевъ, народенъ прѣдставителъ отъ Стара-Загора, моли петъ дни отпускъ. Прѣдседателството му ги разрѣшава.

Народният представител г. д-ръ Димитровъ съобщава, че здравословното му състояние не му позволява да пътува, и моли 20 дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ръката. Болшинство.

Народният представител г. Дагоровъ съобщава, че е боленъ отъ инфлуенца, и моли 12 дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ръката. Болшинство.

Карловският народенъ представител г. х. Димитровъ моли да му се разрѣши шестъ дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ръката. Болшинство.

Народният представител г. Димчевъ, по важни неотложни причини моли 5 дни отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ръката. Болшинство.

Софийският народенъ представител г. Сотиръ Календеровъ моли, по болезнени причини, за 20-дневенъ отпускъ. Който сѣ съгласни, моля, да си вдигнатъ ръката. Болшинство.

Търновският народенъ представител г. Андрей Коновъ моли, поради липса на съобщение и на възможностъ да тръгне, 10-дневенъ отпускъ. Който сѣ съгласни, моля, да си вдигнатъ ръката. Болшинство.

Постѣпило е питане отъ бургазкия народенъ представител г. Илия Януловъ до г. министра на войната. Това питане въ прѣписъ ще се изпрати на г. министра, съ молба да отговори, когато бѣде готовъ.

Сѣщо, постѣпило е запитване отъ струмишкия народенъ представител г. Георги Занковъ до г. министъръ-прѣседателя. Това запитване е много дълго за четене. То се отнася до въпроситѣ за прѣхраната. Когато г. министъръ-прѣседателят бѣде готовъ, ще се насрочи денятъ, въ който ще бѣде разисквано по него.

(Ето и самото запитване).

По силата на чл. 107 отъ конституцията, отправямъ слѣдното запитване до министъръ-прѣседателя.

Понастоящемъ, когато всички министри, депутати и обществени дѣйци, безъ разлика на партии и убѣждения, полагаатъ сѣтни усилия, за да допринесатъ кой съ какво може за подобрѣния на прѣхраната на населението и да спасятъ страната отъ онова бѣдствие, което така жестоко тормози социалнитѣ класи, въ Дирекцията на прѣхраната като червей е свилъ гнѣздо единъ полуграмотенъ и крайно алченъ човѣкъ, който като суфльоръ на сцената суфлира на приятелитѣ си възъ основанитѣ отъ него банки, дружества и разни спекулантски прѣдприятия, най-непристойни гешефти и спекулации, безъ да излиза налице прѣдъ обществото. Противъ тоя фамозенъ директоръ на прѣхраната у насъ се разпространяватъ най-невѣроятни работи, за вършени отъ него и отъ приближенитѣ му хора, най-прѣстѣпни дѣла, на които ние не бихме дали въра слѣдъ като г. министъръ-прѣседателят даде обяснения по слѣднитѣ обвинения и каже самата истина по тѣхното съдържание:

1. Вѣрно ли е, че противъ г. Стефанъ Г. Стефановъ въ Софийския окръженъ сѣдъ има завѣдено дѣло отъ Финансовото министерство, въ което го обвиняватъ, че е контрабандиралъ освѣтъ добитѣкъ, но и текстилни материали, прѣзъ границата съ цѣлъ за лично обогатяване?

2. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ въ качеството си на държавенъ чиновникъ, въпрѣки изричното запрѣщение на закона, прѣдседателствува цѣла редица гешефтарски учрѣждения, дружества и банки?

3. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ, като поддиректоръ и директоръ на с. г. о. п. не указвалъ абсолютно никакво съдѣйствие на самоковскитѣ текстилни фабрики, а напротивъ съзнателно и най-систематически имъ е прѣчиля, било за доставката на сурови материали, машинни части и др., съ единствената цѣлъ да намали продукцията и рентабилитета имъ, за да прѣдизвика по тоя начинъ едно чувствително спадане на тѣхнитѣ акции, за да може впоследствие да ги изпрѣкупи на най-износни цѣни, което напоследѣкъ стори съ текстилната фабрика на акционерното дружество „Самоковъ“, находящо се въ гр. Самоковъ?

4. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ, въ съдружие съ г. Андонъ Рухчевъ прѣкупува най-големата и добръ уредена каменовжгленна мина „Качулка“ съ цѣлъ да монополизира въ тия трудни врѣмена нейното производство, да лиши всички останали фабриканти отъ възможностъ да си набавятъ вжглица и да работятъ, респективно да печелятъ, независимо отъ факта, че тѣ биха произвели евтини платове за населението, което сега не бива да става, понеже не е въ интереса на директора на с. г. о. п. и на съдружницитѣ му, понеже скришо продаватъ метъръ платъ по 120 лева?

5. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е изнесълъ по единъ твърдъ непочтенъ начинъ едно грамадно количество вълна

и, за да гарантира успѣха на тази работа, той по онова врѣме си е послужилъ съ влиянието на зета на едно високопоставено дворцово лице, което непосредствено заинтересовано въ гешефта, а така сѣщо и чрезъ съдѣйствието на подполковникъ Симеонъ Георгиевъ отъ Главното интендантство при Министерството на войната.

6. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ въ качеството си на пом. директоръ при с. г. о. п. е взелъ експлоатацията на текстилната фабрика „Гърделица“ и, за да не излиза на лице, постави за управителъ голтака демократъ Г. Пѣевъ?

7. Вѣрно ли е, че въпрѣки изгарянето на фабриката на Ст. Г. Стефановъ съ „лесно печелени пари“ изпрѣкупува маса къщи и др., недвижими имоти въ София и че по най-недостойнъ за единъ милионеръ начинъ изигра вдовицата на единъ виденъ народнякъ, който отъ тѣга, че е станала невинна жертва на единъ крайно алченъ спекулантъ — се хвърля отъ горния етажъ на къщата си и моментално издѣхна?

8. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е прѣобърналъ Дирекцията на с. г. о. п. на демократически принютъ и на гешефтарско гнѣздо?

9. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е въ особени отношения съ приятелитѣ на текстилната фабрика Беровъ, който за приготвянето на шинели и натурални платове не е изпълнилъ нарядитѣ си за нуждитѣ на армията, понеже скрито е работилъ платове, които по контрабанденъ начинъ продавалъ и сега още продължава да продава по безбожни цѣни, безъ за това да е наказанъ?

10. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е далъ изрична заповѣдъ най-редовно да се отпуснатъ камени вжглица само за Беровата фабрика, да работи по контрабанденъ начинъ, и то въ единъ моментъ, когато нѣма вжглица, за нуждитѣ на мѣлницитѣ, влаковетѣ и за тия на бѣдното население, което при създадено положение е заставено да плаща баснословни цѣни за кола дърва?

11. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е търпѣлъ своето протеже Беровъ да експлоатира работницитѣ съ освобождението имъ чрѣзъ министерско постановление, на които е плащалъ за изпридането на килограмъ вълна на село фактора по 0.6 л., когато за сѣщата работа на работницитѣ не освободени съ министерско постановление е плащано 3 пѣти по-големо възнаграждение?

12. Вѣрно ли е, че въ Стефановата дирекция на с. г. о. п. се хазайничилъ по най-мизеренъ начинъ съ държавнитѣ вагони чрѣзъ даването наряди на Дирекцията на българскитѣ държавни желѣзници, съ които се отслужва на видни демократи, на спекулантски фирми, банки и дружества, които печелятъ за него и за съдружницитѣ му?

13. Вѣрно ли е, че на приближени хора до Стефановъ билъ отпуснатъ отъ дирекцията единъ вагонъ, за да докаратъ свинско мѣсо за софийци, слѣдъ пристигането обаче на въпросното мѣсо, „почетни“ търговци за добра печалба го продаватъ на едно съгласенско интенданство, като за оправдание скриватъ лъжата, че ужъ било реквизирано?

14. Вѣрно ли е, че по тоя начинъ се отпускатъ на разни приближени лица вагони за вино, когато населението на столицата се нуждае отъ толкова артикули отъ първа необходимостъ?

15. Вѣрно ли е, че въ подписката за събиране пари за купуване ротационна машина за в. „Прѣпорецъ“, Ст. Г. Стефановъ е единъ отъ най-щедритѣ диратели, за което му отличие г. Малиновъ го назначи за поддиректоръ, а послѣ титуляренъ директоръ на с. г. о. п.; за да му се отплати за ротационната машина?

16. Вѣрно ли е, че автомобилитѣ на Дирекцията на с. г. о. п. Ст. Г. Стефановъ използва преимуществено за свои лични нужди и цѣли не само денѣ, и нощѣ дори, а така сѣщо и да се разхожда ординарецътъ му Георги Пѣевъ и то въ единъ моментъ, когато бензинътъ е толкова скѣпъ и когато съвсѣмъ не се намира?

17. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е отпусналъ единъ вагонъ на шапкаря Г. Поповъ подъ прѣдлогъ, че ще докара за дворцовото интенданство 1.000 метра платъ и въ послѣдствие отъ фабриката на Стефановъ натоварилъ освѣтъ въпросното количество, но и още 200—300 постафа цивилно сукно, което скрива подъ балитѣ, прѣдначинени ужъ за двореца. За да прѣкрие Г. Поповъ самъ лично е придружавалъ вагона, който на 18 т. м. е потеглилъ отъ сливенската гара и пристигналъ за София, респективно въ Горна-Баня, съ влакъ № 5, където бива разтоваренъ въ вилата му до самата желѣзнопѣтна линия отъ дѣсно на шосето, отъ гдѣто впоследствие прѣвозва и скрива контрабандирания платъ въ подземията на магазина си до Панахъ?

18. Вѣрно ли е, че Ст. Г. Стефановъ е отпусналъ вагони на свои роднини подъ прѣдлогъ за арпаджикъ, за да товарятъ и контрабандиратъ платове отъ фабриката му?

19. Върно ли е, че Ст. Г. Стефанов по един мистериозен начин е изтегил от фронта брата си — строения редник Киро Стефанов, след което го настанява на топло и сигурно място в дирекцията, което страшно възмутило войниците от полка, в който се числел Киро, които впоследствие хвърлиха пушките си заради подобни неправди и причиниха катастрофата на България?

20. Върно ли е, че два пъти е командирова в странство другия си брат Апостол Стефанов, а след него командирова и най-малкия си брат, заедно с жена му, за която дълго използвал наивността на бившия военен министър Сава Савов?

21. Върно ли е, че на тия от които е зависело уреждането на редица въпроси в свързка с доставянето на машини за изгорелата му фабрика и пр. той устроивал гуляи?

22. Върно ли е, че Стефанов не е изпълнил нито един от наредитите за шинелно и натурално сукно, за нуждите на армията в нито една от фабриките, които при тежава, понеже през цялото време под закрилата на подполковник С. Георгиев от Главното интенданство е стоял в София да върши най-непристойни спекулации и да основава разни дружества и банки?

23. Върно ли е, че Стефанов на няколко пъти е залавял с контрабанда на платове на Сливенската гара и другад и че тия актове са били унищожавани от подполковник С. Георгиев?

24. Върно ли е, че ревизорът на делегатите при текстилните фабрики на няколко пъти е залавял брата на Стефанов в момента, когато е пренасял в войничките платове разчепкани парцали за което е съставял актове, които са били унищожавани от подполковник Георгиев?

25. Върно ли е, че чрез подполковник Георгиев Ст. Стефанов е спявал изпращането платежните заповеди на Сливенските фабrikанти и то в сезона на набавяне вълна, за да ги застави по тоя начин да вземат пари под лихва от собствената му банка в Сливен, така наречена „Малка банка“?

26. Върно ли е, че Ст. Стефанов, като съвѣтник в текстилното бюро при Военното министерство с съѣйствието на подполковник Георгиев — респективно на Главното интенданство — е доставил 5 цистерни вагона минерално масло под прѣлог за нуждите на текстилните фабрики, което впоследствие разпродава за своя сметка чрез демократа Георги Пѣев, който чрез в. „Утро“, търсѣше купувачи?

27. Върно ли е, че от въпросното масло Ст. Г. Стефанов с и без посредници е продал няколко вагона на текстилната фабрика Балеви — Троян, и тая в Тръвна св. Георги и др.?

28. Върно ли е, че след като са узнали другите фабrikанти, че чрез Военното министерство, може да се доставят минерални масла, молбата им за съѣйствието от Главното интенданство в това отношение била отхвърлена по настояването на Ст. Г. Стефанов, за да не му правят конкуренция с една габровска фабрика и с кожарската фабрика в с. Княжево?

29. Върно ли е, че г. Ст. Г. Стефанов писмено поканил фабрикантите да му съобщат от какви количества минерални масла имат нужда, които с готовност дали тия свѣдѣния, след което Стефанов с тия писмени на г. г. фабрикантите изхолотайствува от Дирекцията отпускането на това количество минерално масло на негово име, което използва само за своите фабрики, без да даде от него на другите фабриканти?

30. Върно ли е, че подполковник С. Георгиев има акции от дружествата на Ст. Г. Стефанов за около 180.000 лева?

31. Върно ли е, че подполковник С. Георгиев често време тайно е ходил в дома на Ст. Стефанов преди да стане директор, за да се свѣщава с него по разни прѣписки и повѣрителни работи, които го интересуват, като сега в знак на благодарност като силен на деня, го прѣпорѣчал на министра Ляпчев, за да го не уволнява?

32. Върно ли е, че Ст. Г. Стефанов е давал безплатно жилище в „Сплендид Палас“ стая № 14 и в къщата му на ул. „Оборище“ № 6, на един съѣтник при текстилното бюро, за да го спечели в заплата на непочтената му кауза, за да прѣкара онова, което той желае?

33. Върно ли е, че Ст. Г. Стефанов като съѣтник в текстилното бюро е давал мнѣния за износа на грамадни количества сурови материали, които струват милиони на държавата, като компенсация за набавяне машини за изгорелата му фабрика, което му мнѣние било подкрѣпено от подполковник Георгиев и от съѣтника с безплатната квартира?

34. Върно ли е, че новият директор на Дирекцията за с. г. о. п. Ст. Г. Стефанов е сърдцето и душата на следните спекулантски прѣдприятия: текстилни фабрики в Сливен: 1) Стефанов и синове, 2) Милко Василев, 3) Малка банка, 4) Никола Матѣев, 5) Димитър Х. Татев, 6) Принц Кирил — Варна, 7) Шаечни фабрики „Самоков“ и „Гърделица“, акционерни дружества и банки: 8) Застрахователно дружество „Родина“, 9) Българска банка с 60 милиона лева капитал, от които само на Стефанов по-вече от 10 милиона лева, 10) Генерално-кредитно дружество на ул. „Лега“, 11) Спиртната фабрика „Бомонти“ — Пловдив, 12) Малка банка — Сливен, 13) Каменовжгелната мина „Качулка“ и пр.

35. Върно ли е, че приближените до Ст. Г. Стефанов лица и до основаните от него банки и дружества са изнесли напоследък по контрабанден начин 60.000 глави добитък и, за да маскира това прѣстѣпление и така също и да се даде вид, че той „пази“ интересите на обществото, след приключването на сѣлката издава на 5. I 1919 г., следната окръжна телеграма: „Дирекцията има свѣдѣния, че много спекуланти и други такива са трѣгнали из страната да закупват добитък с и без позволителни под разни прѣтексти и то на произволни цѣни, за да го прѣкарват безконтролно през границата и за да спекулират с него. В тия моменти това е най-тежкото прѣстѣпление спрямо народната прѣхрана. Вземете веднага най-бързи и енергични мѣрки за слѣдене и залавяне такива прѣстѣпления, като спрямо тях се прилага всичката строгост на закона за с. г. о. п. № 350/2. Продоволствие населението Пенчев.“

36. Върно ли е, че фабриката му „Принц Кирил“ в Варна има да гори нефт за три години, когато другите фабрики и мѣлници, които продоволствуват населението, спират по липса на горивен материал?

37. Върно ли е, че директорът на Българската банка Арие, на която Ст. Г. Стефанов е прѣдседател на управителния съѣт е заминал преди един мѣсец за Солун, за да купува стоки и обезѣнява нашия лев, въпреки алармите на дирекцията из вѣстниците, че образувала централа на девизите? Върно ли е, че подобно искане от страна на други търговци и банкери от дирекцията е било отхвърлено по най-категоричен начин?

38. Върно ли е, че е закупил магазините на Софийските търговци Владимир и Ангел Цѣтков и като директор, който нормира цѣните, на мобилите постави безбложни цѣни?

39. Върно ли е, че само неговите фабрики и тия на приятеля му Беров получават вжглица от мината „Перник“, а всички останали са спрели и не работят по липса на горивен материал?

40. Върно ли е, че негови приближени партизани изпрѣкупили хартията от софийския пазар по неимовърно високи цѣни, част от която впоследствие изнесоха за Солун и върно ли е, че за всичко какво ще се нормира и постави под възбрана той недѣля-два по-рано информира политическите си приятели?

41. Върно ли е, че той е монополизирай доставката на плат за нуждите на персонала по Българските държавни желѣзници, от която нарежда да му се изплати напълно сумата, без да се задържа стойността на дадената му от държавата вълна?

42. Върно ли е, че е съдружник на софийския търговец Рахамим Нисимов, на когото стоките са нормирани според „пазарните цѣни“?

43. Върно ли е, че на свои приближени политически приятели дава разрешения да продават бархети, хасета и пр. по свободни цѣни и че едно подобно заявление той саморочно е резолирал в тоя смисъл?

44. Върно ли е, че г. Ст. Г. Стефанов партизанствува по най-долен начин и в централата на девизите и, за да спечели на своя страна директора на Народната банка г. Чакалов, прѣдоставя му на разположение автомобила на Дирекцията на прѣхраната?

Струмишки народен прѣдставител: Г. Занков
Съобщавам, че в бюрото на Народното събрание е постѣпило от Министерството на финансите — отделение на държавните привилегии и акцизи — законопроект за опрощаване бандерола на 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени папириси, отпуснати на офицерите и войниците от италианския гарнизон в гр. Пловдив и подаряване 15 кгр. III-качествен тютюн за болните великобритански войници.

Постѣпил е от Министерството на правосѣдието законопроект за допълнение на чл. 14 от закона за съдебните пристави.

Постѣпило е от Министерството на войната, Главно интенданство, прѣдложение за разрѣшение разни претен-

ции, изявени от страна на военно-служещи, касателно заплатата и дневните им пари за минало време.

Също — от Министерството на войната предложение за одобрение разхода на дадените по 5 л. подарък на войниците по случай новата година за 1916 и 1917 г. и свѣтитѣ празници на Христовото възкрѣсение прѣз 1916 г.

Тѣзи законопроекти ще бждат раздадени на г. г. народните прѣдставители и поставени на дневен редъ.

Минаваме къмъ разглеждане въпроситѣ, поставени на дневен редъ. На първо мѣсто е второ четене на законопроекта за печалбитѣ прѣз време на войната.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: (Отъ трибуната) Г-да! Финансовата комисия ме натовари да съобщя, че въ своитѣ 11 засѣдания тя успѣ да ви поднесе своя докладъ и измѣненията на законопроекта за данъка върху печалбитѣ прѣз войната тѣй, както ги имате напечатани. Благодарение на многото засѣдания и разисквания по всичкитѣ членове, съ голѣми мъжки се достигна до този компромисъ, какъвто прѣдставлява законопроектътъ. Вслѣдствие на това, че при вънасянето на законопроекта втори пътъ отъ бившия министъръ на финанситѣ, г. Тончевъ, станаха обширни дебати върху нуждата отъ законъ за данъкъ върху печалбитѣ прѣз войната, както и върху принципитѣ, на които трѣбва да легне този законъ, и прѣдъ видъ на това, че всичкитѣ групи имаха свои прѣдставители въ комисията и тия отъ тѣхъ, които се интересуваха, вземаха най-живо участие въ дебатитѣ до постигането на този резултатъ, комисията моли дебатитѣ да бждатъ по възможностъ избѣгнати и ония г. г. народни прѣдставители, които биха желали да направятъ прѣдложения върху членоветѣ на така прѣдложения законопроектъ, да се задоволятъ само съ съответнитѣ прѣдложения, мотивирани по възможностъ кратко.

С. Петковъ: Тогава, по-добрѣ направете прѣдложение да се гласува законопроектътъ безъ дебати.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Комисията моли, а пъкъ който обича да си чеше езика, нека говори.

П. Даскаловъ: Вие си чешите езика. Не говорете за чesане на езикъ. Вие си чешите езика винаги. Какъвъ е този изразъ „да си чеша езика“?

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Този, който се обади прѣди малко, понеже ми казва да направя прѣдложение да нѣма дебати, заслужава само този отговоръ! Онзи, който разумно внимава върху това, което се говори, не разумѣе, че се съобщава едно пожелание на финансовата комисия, съ което, обаче, ако народното прѣдставителство не желае, може да не се съгласи. Който депутатъ мисли, че трѣбва да открива дебати въ смисълъ да се прави обструкция на закона, нека го направи.

Отъ либералитѣ: А-а-а!

П. Даскаловъ: Не е въпросъ за обструкция, но за цинизма, съ който говорите.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за данъкъ върху печалбитѣ прѣз войната“.

Прѣдседателствуещъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ заглавието на законопроекта тѣй, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: (Чете)

Глава I.

Общи наредби.

Чл. 1. Съ данъкъ отъ печалбитѣ прѣзъ годинитѣ 1916, 1917 и 1918, се облагатъ:

1. Всички физически лица, български и чужди подданици, които сж упражнявали прѣзъ тия или частъ отъ тия години нѣкакво занятие;

2. Всички граждански и търговски дружества, безразлично дали сж мѣстни или чуждестранни, безъ изключение и безразлично дали сж освободени отъ други данѣци или имъ сж прѣдвидени специални облаги и отстъпки, включително неподѣлнитѣ наслѣдства, когато тѣхнитѣ прѣдприятия се упражняватъ нераздѣлно отъ наслѣдницитѣ или за смѣтка на наслѣдницитѣ.

Прѣдседателствуещъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Георги Поповъ.

Г. Поповъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! На нещастната българска буржоазия (Смѣхъ въ земледѣлската група) е било съдено да изгуби всичкитѣ свои политически знамена, чрѣзъ които да може да излѣзе прѣдъ българския народъ. Това е единъ фактъ, за който всичко говори. Едно-единствено знаме е останало днесъ въ нейнитѣ ржци — това е демагогията, чрѣзъ която тя се старае да излѣзе прѣдъ българския народъ. Едно отъ тѣзи срѣдства, ще кажа азъ, е законопроектчето, което днесъ се вънася въ Народното събрание да стане законъ и да намѣри своето широко приложение въ нашата страна. Азъ ще се постарая да докажа тая моя мисълъ. Цѣли 5 години българската буржоазия чрѣзъ българския парламентъ не намѣри абсолютно никакво срѣдство, чрѣзъ което да се наложи едно ограничаване въ експлоатацията на българския народъ. Цѣли 5 години бѣха разкрити всички пжтища, чрѣзъ които можеше българскиятъ народъ да бжде обиракъ. Търговията, развита до послѣднитѣ нейни размѣри, до голѣмата спекулация, способствува, както всички ние сме констатирани вече, за грамаднитѣ натрупвания на печалби и обирания на населението въ страната. Днесъ за никого не е тайна, че отъ една страна ние имаме натрупване на голѣми печалби, свѣрхпечалби, а отъ друга страна вече имаме мизерията, въ която е хвърлено българското общество и която всѣки денъ излиза прѣдъ очитѣ навсички, при тази колосална нечувана скжпотия. Цѣли петъ години, казвамъ, бѣха развързани ржцитѣ на българската буржоазия, въ своитѣ пжтища, чрѣзъ своитѣ инстинкти и своитѣ похвати, да обира българския народъ. Ние отъ тукъ не единъ пътъ сме повдигали въпросъ за ограничаването на този обиръ. Всѣкогашъ, когато е трѣбвало да се разрѣшава единъ въпросъ, който да засегне благосъстоянието на българския народъ и подпомагането на бѣдната маса въ страната, ние сме били упрѣквани, че сега не му било врѣмето и че и за това цѣло да му дойде врѣмето. Цѣли 5 години, казвамъ азъ, чакахме, щото отъ тукъ да се направи нѣщо за облекчаване участъта на българския народъ, който бѣше оставенъ плъчка изключително въ ржцитѣ на спекулацията. По едно врѣме появи се идеята, която бѣ взета отъ западъ, да се направи единъ законъ, чрѣзъ който голѣмитѣ печалби, добити прѣзъ военния периодъ, прѣзъ войната, да бждатъ обложени, като-чели туй ще донесе нѣкаква облага на населението въ страната. Въпросътъ се повдигна и отъ министерскитѣ маси още при правителството на либералната концентрация. Още тогава ние казахме, че това не е нищо друго, освѣнъ една демагогия, една лъжа, едно заблуждение спорѣмо българския народъ. Да се каже на българския народъ една дума: „5 години ви обирахме, сега не бойте се, трайте, ние ще си обложимъ печалбитѣ“. Взема се тази дума и съ нея се започва да се демагогува прѣдъ българския народъ и се достига до една велика демагогия, да се каже, че най-послѣ отиваме къмъ конфискация на тия голѣми печалби и, слѣдователно, българскиятъ народъ трѣбва да бжде напълно спокоенъ. Г-да! Въпросътъ е много по на друго мѣсто, много по-сериозенъ и много по-важенъ. Азъ питамъ: ако лѣйствително се цѣли да се конфискуватъ тѣзи свѣрхпечалби, защо трѣбваше цѣли петъ години тѣ да се допускатъ? Защо тѣзи печалби се допускаха, а днесъ да искаме, да ги събираме отъ тѣзи, които сж ги взели? Явно е, че това не може да бжде намѣрението на миналото правителство, явно е отъ законопроекта, който се намира прѣдъ насъ, че това не е намѣрението и на настоящето правителство, явно е, значи, че въпросътъ за конфискацията е изоставенъ, макаръ днешното правителство да изхожда отъ тѣй нарѣчения блокъ на лѣвичаритѣ, които много на високо издигнаха думата конфискация на голѣмитѣ печалби. Самиятъ законъ говори за себе си; той казва, дали наистина тукъ се цѣли нѣкаква конфискация, или се цѣли чисто и просто да се измама, да се излѣже българскиятъ нагодъ, че се върши нѣщо и отъ лѣвичаритѣ, които управляватъ днесъ страната.

И. Януловъ: Законопроектътъ за конфискацията е нѣщо отдѣлно. Този законопроектъ се работи, той иде слѣдъ този. Вие не сте толкова ахмакъ, за да не работите тия работи.

Г. Поповъ: Ние много добрѣ разбираме, какво значи конфискация и какво значи данъкъ, но вие не трѣбва да забравяте онова, което сте писали въ в. „Народъ“ за конфискацията на голѣмитѣ печалби.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Има законопроектъ, който се готви.

Г. Поповъ: Този законопроектъ се отнася за незаконнитѣ печалби, а вие пишете, че ще конфискувате голѣмитѣ печалби. Напомняваме ви.

А. Радоловъ: И ние го искаме това, но има хора, които не се съгласяватъ.

С. Петковъ: Тѣ го искатъ, но понеже не сѣ на властъ, не сѣ могли да го прекаратъ.

Г. Поповъ: Ще видимъ дали го искате. — Земледѣлцитѣ, които взематъ активно участие въ управлението на страната, които иматъ свои министри на тая маса, дали дѣйствително и тѣ, заедно съ своитѣ хора, които тукъ ще имъ гласуватъ законопроекта, сѣ за конфискацията на печалбитѣ.

А. Радоловъ: Г. Поповъ! Вие трѣбваше да дойдете въ комисията да чуete разискванията, а не да приказвате само тукъ.

Г. Поповъ: Вие се задоволете съ това, което сте приказвали въ комисията.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Той нѣма работа тамъ.

А. Радоловъ: Ние ще говоримъ и тукъ.

Г. Поповъ: Заповѣдайте. Тогава, нѣма защо да прѣкъсвате, а слушайте. Ако вие дѣйствително сте противъ този законопроектъ въ тази му форма, ще си направите прѣдложенията или ще поддържате прѣдложенията, които ние ще направимъ. (Възражение отъ земледѣлската група)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Моля, г-да! Всѣко прѣкъсване на оратора продължава разискванията. Оставете оратора да говори.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Г. Поповъ! Вие противъ тоя законъ ли сте?

Г. Поповъ: Ще Ви кажа, г. Джидровъ, ще задоволя и Вашето любопитство. Имайте малко търпѣние и вие ще чуete думата на нашата партия. Азъ ви казвамъ, че нито миналото правителство, нито настоящето правителство има сериозни намѣрения да посегне върху печалбитѣ, добити прѣзъ врѣме на войната. Това не е нищо друго, освѣнъ една демагогия, една лъжа, едно заблуждение, което трѣбва да се хвърли въ широката народна маса, защото днешното правителство, прѣдъ тая маса не може днесъ да излѣзе съ никакво друго знаме, освѣнъ съ знамето на демагогията. Самиятъ законопроектъ, прѣдставенъ тукъ и изработенъ отъ насъ, говори именно тия мои думи. Азъ ще бѣжа много краткъ, за да изтъкна тая моя мисль, да подчертая онѣзи цифри, които дѣйствително говорятъ за тая демагогия. Въ чл. 16 на тоя законопроектъ се опрѣдѣля точно, какъвъ данѣкъ ще се наложи на тѣзи, които прѣзъ врѣме на войната сѣ спечелили много. Следъ като се вадѣ една сума отъ 6 хиляди лева за физическитѣ лица и друга за дружествата отъ 10 хиляди лева, останалото се смѣта печалба, която е добита прѣзъ военно врѣме, една печалба голѣма, която подлежи на облагане. И отъ тази таблица вие ще видите, какво ще се вземе отъ тѣзи, които сѣ спечелили много прѣзъ войната, облагодѣтелствувани отъ случая на войната, отъ самото военно положение и отъ всички условия прѣзъ врѣме на войната. Отъ печалби до 10 хиляди лева ще вземе 5%, т. е. 500 л.; отъ печалби до 20.000 л. — 10%; отъ печалби до 30.000 л. — 10%; до 50.000 л. — 20% и т. н. — изрежда се въ тази таблица, какъвъ данѣкъ трѣбва да се плаща. Вземете, г-да, че единъ търговецъ е спечелилъ 100.000 л. Съгласно тази таблица, колко воененъ данѣкъ ще му се вземе? Колко хиляди лева, мислите вие? Максимумъ 15.000 л. На 100.000 л. — 15.000 л. данѣкъ! Идете и разправайте прѣдъ цѣлия български народъ, че съ този законъ вие сте конфискували прѣбогатитѣ печалби на търговцитѣ прѣзъ врѣме на войната! Давате му 100.000 л. печалба, т. е. способствували сте, не сте взели никакви мѣрки противъ това, щото той чрѣзъ търговия, законна или незаконна, чрѣзъ спекулация и пр. да вземе отъ българския народъ 100.000 л., и слѣдъ 5 години вие се явявате да му търсите смѣтка и на тѣзи 100.000 л. да му вземете само 15.000 л. данѣкъ. Вземете другъ случай. Този, който е спечелилъ 300.000 л., какво ще плати за данѣкъ? Този, който е спечелилъ 300.000 л., ще плати 69.000 л. данѣкъ. Давате възможностъ на единъ търговецъ прѣзъ врѣме на войната да спечели 300.000 л., а ще му вземете 69.000 л. за данѣкъ

и ще го разгласите по цѣлото земно кълбо, че вземате голѣмъ, че вземате непоносимъ данѣкъ даже. Че кой е този български гражданинъ, който нѣма да ви каже: дайте ми възможностъ да спечеля 300.000 л., азъ ще ви дамъ данѣкъ 150.000 л., не 69.000 л. Вземете трети случай. Този, който е спечелилъ 500.000 л., ще плати 133.500 л. данѣкъ, съгласно тази таблица. Това е всичкото, което ще вземете отъ този търговецъ, който е станалъ почти милионеръ, който е реализиралъ една печалба отъ 500.000 л. Значи слѣдъ като направите най-щателна смѣтка, вие ще му вземете данѣкъ само 133.500 л. и ще проглушите цѣлия свѣтъ, че вършите една много голѣма работа. Оставили сте го да обере населението, да обере цѣлия български народъ, да вземе 500.000 л. и сега ще дойдете кой знае какъ и по какви пѣтици съ разни разсрочки и ще му вземете 133.500 л. Г-да! Самиятъ този фактъ, безъ други коментари, показва, че този законопроектъ не цѣли това, което се казва отъ нашитѣ комшии общодѣлцитѣ, това, което се подхвърля отъ земледѣлцитѣ — конфискация на печалбитѣ.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Не е.

Г. Поповъ: Не е? Асѣ трѣбваше да станете министри, за да дойдете да се откажете отъ това, което по-рано казахте.

Г-да! По другитѣ неудобства на този законопроектъ не искамъ да приказвамъ — вие всички ги разбирате. Какво значение има днесъ този законопроектъ, когато цѣли петъ години сте оставили хората да богатѣятъ и, слѣдъ петъ години ще дойдете и ще имъ търсите смѣтка? Азъ питамъ, сериозна ли е тази работа, вие днесъ можете ли да намѣрите тѣзи печалби? Този, който е спечелилъ 200.000 л., не ще можете да намѣрите, че е спечелилъ 20 хиляди лева; този, който е спечелилъ 500 хиляди лева, не ще намѣрите, че е спечелилъ и 50 хиляди лева.

И. Желевъ: Отъ дѣ ще намѣримъ, като кюмюрѣтъ отива въ Одринъ!

Г. Поповъ: Така че, вслѣдствие на това закѣснѣние — законътъ за облагането на печалбитѣ се явява едва слѣдъ петъ години — всички, вървамъ, сте убѣдени, а и цѣлиятъ български народъ вече знае, че тия печалби сѣ скрити. Изключение може да има по отношение доставчицитѣ, може би, на които смѣткитѣ до известна степенъ сѣ открити. Казвамъ до известна степенъ, защото капиталътъ лесно не можете да го разграничите отъ печалбата. Тамъ дѣйствително можете нѣщо да вземете. Но я ми кажете, какво ще вземете отъ тѣзи търговци, които нѣматъ табели, на които архивитѣ сѣ въ джобовѣтъ?

И. Януловъ: За тѣхъ е законътъ за конфискацията.

Г. Поповъ: Вие тукъ не можете да ги намѣрите, а тамъ хичъ нѣма да ги намѣрите; тамъ ще приказвате само за демагогия.

И. Януловъ: Ще дойдемъ и при Васъ.

Г. Поповъ: Ще дойдете и при мене. Вие сте много мераклии да дойдете при мене, но не можете.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Защо не декларирашъ?

Г. Поповъ: Всичко ще конфискувате, щомъ не декларирамъ. Г-да! Ние тукъ, въ столицата, сме свидѣтели на маса търговски сдѣлки, които този законъ по никой начинъ не може да улови, а въ сжщностъ всички почти виждаме, че тѣзи хора, които нѣматъ никакви табели, никакви теветери, на които и днесъ не можете да намѣрите богатствата, сѣ станали много богати. Какъ ще уловите спекулацията съ цѣнни книжа и какъ ще намѣрите всичко това съ този законъ? Това е абсолютно невъзможна работа. Азъ ви казвамъ, че дори на търговскитѣ къщи не ще можете на намѣрите дѣйствителни печалби, защото имъ се даде достатъчно врѣме — двѣ години има откогато се приказва, че ще се прави такъвъ законъ — да си направятъ баланситѣ, както имъ изнася. Всички хора можаха и прикриха печалбитѣ си и днесъ ще ги търсите, ще се явите да кажете на българския народъ: вижте, какъвъ хубавъ законъ направихме ние, тукъ ще паднатъ милиони. И г. министърътъ сигурно ще има куражъ да каже, че ще получи повече отъ 200 милиона лева, а въ сжщностъ едва ли ще получи и 50 милиона лева отъ този законопроектъ. И азъ се питамъ: какво прѣдставлява днесъ този законопроектъ, когато сжщото това правителство вчера успѣ

съ двѣ закончета да наложи на българските данъкоплатци 400 милиона лева косвени данъци? И днесъ ще лъжемъ народа: турихме косвени данъци, но ние ще вземемъ и данъкъ върху печалбитѣ много милиони, ще ги карацисаме да станатъ много, та бждете спокойни. Ние виждаме всичката тая демагогия, всичката тая лъжа. Това не може да излъже насъ и вие сами, като го прикажете, не го върватъ. Недѣйте мисли, че и българскиятъ народъ върва, че дѣйствително съ този законопроектъ се цѣли да бжде успокоенъ той, че най-послѣ крадцитѣ, вагабонитѣ и разбойницитѣ сѣ уловени и тѣхнитѣ печалби взети. Това се разправя навсѣкѣмъ, но това е една лъжа, едно заблуджение и този законопроектъ говори самъ за себе си, цифритѣ, които ви дадохъ, говорятъ сами за себе си. Вие нѣма нищо да получите отъ този законопроектъ, а само ще направите една демагогия прѣдъ българския народъ. Това, г-да, което трѣбва въ сѣщностъ да се направи — ако сериозно се мисли да се направи нѣщо — то е една конфискация на печалбитѣ, реализирани прѣзъ врѣме на войната. Това е вече цѣлесъобразно и ефикасно. Конфискацията на тия печалби до известна степенъ ще оправдае туй опущение, което е направено отъ управлението прѣзъ 5-тѣ години, когато българскиятъ народъ е билъ оставенъ въ рѣцѣтъ на тия обирачи. Ще се каже, че дѣйствително управлението на страната — българската буржоазия чрѣзъ своето правителство — е допуснало въ единъ моментъ, щото българскиятъ народъ да бжде обранъ, но въ другъ моментъ то се сѣща, че всичко това трѣбва да принадлежи на държавата — взема го обратно и освобождава българския народъ отъ заплащане на косвени данъци въ продължение на редъ години, като бждатъ веднага суспендирани ония закони, които се създадоха въ тая сесия чрѣзъ м. декемврий, именно новитѣ косвени данъци, които се наложиха на българския народъ. Тогава има смисълъ отъ единъ законопроектъ като настоящия. И въ този смисълъ ние правимъ прѣдложение, което засѣга именно тая таблица и таблицата по чл. 29, т. е. печалбитѣ, които сѣ добити отъ частни лица, и печалбитѣ, които сѣ добити отъ дружества. Въ чл. 16 ще имате това постановление: (Чете) „Военниятъ данъкъ отъ печалбитѣ се плаща върху сбора отъ печалбитѣ за всички облагаеми години, и то въ слѣдния размѣръ: отъ печалби до 10.000 л. — 5%; отъ слѣднитѣ започнати или цѣли 20.000 л. — 10%; отъ това нагорѣ всички печалби се конфискуватъ за данъкъ, като общинитѣ получаватъ една трета частъ отъ него“. Чл. 29 ще се измѣни сѣщо така, безъ никаква разлика.

По отношение на чл. 9 имамъ прѣдложение той да бжде съвършено изхвърленъ. Чл. 9 казва, че военниятъ данъкъ е освободенъ отъ всѣкакви врѣхнини и добавѣчни данъци въ полза на държавата, окръжията, общинитѣ и пр. Вие тукъ имате единъ прѣмъ данъкъ и ние не можемъ да разберемъ, защо искате да лишите общинитѣ отъ приходи, да получатъ своето. Азъ ви питамъ: отъ какво най-послѣ тѣзи общини ще се издържатъ? Вие всички знаете, много добръ, че почти всички общини сѣ фалирали, останали сѣ безъ никакви срѣдства за сѣществувание. Вече маса общини сѣ депозирали тукъ искания да имъ се позволи да сключатъ заемъ за своята издръжка. Най-послѣ сега, когато вие дѣйствително цѣлите да създадете единъ приходъ на държавата и го смѣтате за сигуренъ, за много по-сигуренъ отъ всички други данъци, и голѣмъ данъкъ, е добръ, тогава съгласете се да дадете на общинитѣ попадащата се частъ отъ тѣзи данъци, за да могатъ и тѣ да се издържатъ. Когато дойде редъ тия прѣдложения да бждатъ гласувани, ще видимъ, кой отъ васъ ще ги одобри, кой ще гласува за тѣхъ, но азъ казвамъ, че цѣлятъ дѣйствително да посегнатъ на ония печалби, които трѣбва да се смѣтатъ като печалби, добити изключително прѣзъ врѣме на войната, когато българскиятъ народъ се е намиралъ не въ дома си, не на спокойно мѣсто, не на мѣсто, където той кове и печели, за да нахрани себе си и дѣцата си, а е изпълнявалъ искането на българската буржоазия да лежи въ окопитѣ, въ туй врѣме, казвамъ, когато тукъ свободнитѣ, по една или друга причина, хора сѣ могли да упражняватъ занятието търговия, могли сѣ да вършатъ индустриални прѣдприятия, могли сѣ една рѣчь всичко да вършатъ, за да печелятъ. Сега ние трѣбва да имъ кажемъ: „Е добръ, съгласете се, че на васъ ви стига, че не сте били изложени на оная мизерия, на онова страдание, на което бѣше изложенъ цѣлиятъ български народъ. Защо вие, въ единъ моментъ, когато искате да кажете на цѣлъ свѣтъ, че водите една борба за една права и справедлива кауза, за обединението на българския народъ, за разширението на България, за създаването на една велика България, защо вие, г-да, не желаете да се лишите отъ печалбитѣ, които сте натрупали прѣзъ това

врѣме благодарение само на едно обстоятелство, че сте били свободни отъ изпълнение задължението си да бждете войници? Тия печалби трѣбва да ги повърнете, тия печалби сѣ незаконно взети, тия печалби вие издебнахте моментъ и ги взехте отъ народа, върпѣки неговата воля. Нѣщо повече, това е единъ жестокъ обиръ на българския народъ, който не е могълъ да води своята защита. Защо непрѣмѣнно вие сте съгласни цѣлиятъ български народъ да стои въ мизерия, всѣко едно сѣмейство да бжде днесъ икономически разорено, защо вие сте съгласни, щото всички работници да нѣматъ днесъ нито стотинка въ джоба си — не икономисано, спечелено, ами стотинка да нѣматъ въ джоба си — маса еснафи и занаятчии да бждатъ въ сѣщото положение, маса дребни земледѣлци да бждатъ вече пролетаризирани? Защо вие сте съгласни това непрѣмѣнно да бжде като единъ резултатъ отъ войната и да казвате: Е, такова нѣщо е войната! Защо не се съгласявате вие, които стояхте тукъ и можахте да живѣте добръ, можахте да си гледате работата, можахте да печелите и спечелихте и, повтарямъ, можахте да живѣте по-добръ и охолно, да се задоволите съ тази охолностъ, съ която сте живѣли прѣзъ тия петъ години?“ А печалбитѣ, които взеха, сѣ извънредно голѣми. Както виждате, нашето прѣдложение не засѣга ония печалби, които сѣ отъ 20 хиляди лева надолу, като смѣтаме, че скѣпотиата е повлияла достатъчно за увеличаване на приходитѣ, слѣдователно, и на разходитѣ. Единъ минимумъ до 20 хиляди лева да остане на разположение на търговеца, индустриалеца и т. н., а всичко онова останало, което всички признаватъ, че е една печалба само отъ войната и военното положение, защо то по единъ справедливъ начинъ да не бжде отнето? Ако дѣйствително вие сериозно мислите, че тукъ трѣбва да се направи нѣщо, и съ този законопроектъ цѣлите дѣйствително да направите едно мѣроприятие, което да бжде одобрено и отъ българския народъ, да остане той доволенъ отъ вашата акция, вие трѣбва да се съгласите тѣзи печалби да бждатъ конфискувани. Толкова по-належаще е тази конфискация да се извърши днесъ, когато, дѣйствително, ние виждаме, че и държава, и общини, въ полза, на които ще трѣбва да стане тази конфискация, изнемогватъ подъ колосални тежести. Отъ тукъ, отъ тази маса постоянно се говори: да, държавата отива къмъ фалиментъ, сѣ банкноти не може, трѣбватъ приходи, трѣбватъ постъпления. Посегнете да турите данѣци — веднага отивате къмъ косвения данъкъ. Народътъ протестира, ние протестираме и вие сами виждате, че това не може освѣнъ да изтрѣгне протеститѣ на българския народъ. Е добръ, щомъ положението е такова, че вие сте принудени да прибѣгвате къмъ косвени налози, че други приходи въ този моментъ нѣма — както по-рано тукъ поне се приказваше най-сериозно, че днесъ е невъзможно да се тури единъ прогресивно-подоходенъ данъкъ — добръ, г. финансови министри, вие имате строго опрѣдѣлени печалби; като освободите онова, което е необходимо за ония, които се напечелиха прѣзъ тази война, вземете останалото, турете го въ държавната каса, турете го въ общинскитѣ каси, издържайте персонала на държавата, издържайте персонала на общинитѣ, издържайте всички ония институти, които тежатъ на бюджета на държавата и общинитѣ. Ето ви приходъ. Освободете българския народъ отъ плащане косвени данъци, които не сѣ нищо друго, освѣнъ срѣдство за посмѣтане на и тѣй посмѣтливъ животъ. Нима вие днесъ не виждате, че едно сѣмейство не може да се прѣпитава, ако въ къщи не влѣзатъ 20 л.? Отъ къдѣ ще вземе тия срѣдства, кой ще ги намѣри? Вие виждате въ какво окаяно положение се намиратъ чиновницитѣ, вие виждате въ какво окаяно положение се намиратъ срѣдната рѣжа хора, дребнитѣ земледѣлци и еснафи, вие виждате, въ какво положение се намиратъ работницитѣ. И всичкото това море отъ хора се вълнува всѣки день и иска. Вие нищо не му давате и въ края на крайщата търсите подбудители на това вълнуеще се море.

Г-да! Врѣмето, което се прѣживѣва, е врѣме, когато дѣйствително, ако българската буржоазия е дошла до съзнание, трѣбва да направи рѣшителни крачки. Тукъ съ такива залъгалки, съ такива мѣроприятия, като настоящето, не може абсолютно нищо да се допринесе. Азъ ви казвамъ и повтарямъ, че това е само лъжа, само заблуджение. Нѣма защо за нѣкакви си 50 милиона или 100 милиона лева, които може-би ще получи г. министърътъ на финанситѣ, да се вдига такава аларма и да се казва, че тукъ, който излѣзе да каже двѣ думи противъ законопроекта, той прави обструкция, той си чеше езика. Азъ мисля, че съвсѣмъ не си чеша езика, а може-би засегнахъ гърба на нѣкои. Но нѣма защо тѣ да се сърдятъ — такива сѣ врѣмената, такова е положението, такова е отношението

на тия партии спрѣмо този законопроектъ. Цѣли дни гледамъ азъ тукъ не, цѣли мѣсеци лежи и този законопроектъ въ комисията. И тамъ философствуваха и, дѣйствително, тамъ стана това чесане на езицитѣ, обаче онова, което трѣбваше да стане — чесане гърбоветѣ на българската буржоазия, то не стана. Българската буржоазия трѣбва да почувствува, че е дошло врѣме да приложи на своя гърбъ голѣмото чесало.

И. Желевъ: Най-напрѣдъ отъ тебе ще почнемъ да чешемъ.

Г. Поповъ: Съгласенъ съмъ, стига да можете. Но тамъ е всичкиятъ въпросъ, че вие не можете да направите това. Азъ съмъ съгласенъ вие да направите конфискация на печалбитѣ изобщо. Нѣщо повече; ще кажа на г. Джидрова да заповѣда да конфискува. Но, г. Джидровъ, онази конфискация, за която азъ ще се съглася, тя не е конфискацията, която вие кроите въ кабинета на Министерството на правосъдието. Онази конфискация, която азъ ще Ви кажа, тя е общата конфискация на всички богатства, тя е конфискацията на банковия капиталъ, тя е конфискацията на индустриалния капиталъ, тя е конфискацията на едритѣ земледѣлски стопанства. Това ще направите ли? Вие ходите тамъ да приказвате празни работи.

И. Желевъ: Едритѣ стопанства ще дѣлимъ.

Д-ръ И. Фаденхехтъ: (Къмъ Г. Поповъ) Дано остане и за Васъ нѣщо.

Г. Поповъ: Това не се отнася до Васъ, г. Фаденхехтъ. Вие сте членъ на комисията, но тукъ социалистѣ министъръ говори за конфискация. Вие можете да бждете спокоенъ, вие можете още дълго врѣме да се въртите съ тия работи. Но той не знае, какъ ще излѣзе отъ тази конфискация. Онази конфискация, казвамъ, която ние искаме и която, ми се струва, врѣме е вече да се прѣдрѣче, тя е общата конфискация въ полза на обществото. Само тогасъ ние ще можемъ спокойно да гледаме на бждащето. Съ тѣзи лъжи и заблуждения тукъ не може да се отиде до никъдѣ. Нито приходи ще получите, нито пѣкъ ще постигнете онова, което се казва: „Ще позалъжемъ населението“. Днесъ населението иска прѣхрана, иска хлѣбъ, иска облѣкло, иска обувки — днесъ то иска пълната своя издрѣжка. То е изпаднало до положение да иска, защото политката, която го е водила до днесъ, го доведе до тамъ. Съ тѣзи палиативи едва-ли ще можете да отговорите на исканията на българския народъ. Това ще ви помогне, може-би, за день, за два, да се напише нѣкоя и друга статия, да се каже, че дѣйствително най-послѣ и българската буржоазия я обрахме, обаче истината скоро ще излѣзе налице. Българската буржоазия не ще бжде обрана. Напротивъ, на българската буржоазия съ този законопроектъ ще се даде възможность още единъ лѣтъ, нанова смѣтка, да започне обира на населението. Когато този законопроектъ вече стане законъ, вие ще отидете на пазара и ще констатирае това, което ви казвамъ: онова, което се продава днесъ 5 гроша, ще стане 10 и нито пари ще имате въ държавната каса, нито пѣкъ ще направите облекчение на населението у насъ. Единъжъ сте тръгнали по пътя на обира на населението, съ този законъ не ще можете да го спасите. Той нищо не може да допринесе днесъ и заради туй около него голѣма аларма не трѣбва да се вдига.

Ние по принципъ не сме противъ законопроекта, не сме противъ единъ законопроектъ, който дѣйствително цѣли да засѣгне и печалбитѣ на господата. Това е било винаги наше искане. Обаче ние сме длъжни да отбѣлжимъ, че днесъ е минало врѣмето да се занимаваме съ такива демагогски закончета.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Да го оттеглимъ ли?

Г. Поповъ: Не да го оттеглите, а другъ да внесете, и, ако не сте въ състояние другъ да внесете, да си отидете. Врѣмената сѣ такива. Все повече и повече ние се приближаваме къмъ онова врѣме, когато вие всички и тукъ, и тукъ, и тукъ (Сочи групитѣ на блока и либералнитѣ групи) не можете да отговорите на нуждитѣ и исканията на народа и ще трѣбва да си отидете. Тия опити, тия експерименти сѣ правени навсѣкѣждъ и вие си ги правите на свой редъ, но ние на свой редъ ви прѣдупрѣждаваме да бждете внимателни, защото голѣмата метла си иде по реда.

Д. Поповъ: Тѣй ли?

Г. Поповъ: Тя нѣма да закѣснѣе и тукъ да дойде.

И. Желевъ: Само че и тебъ ще измете голѣмата метла.

Г. Поповъ: Това нека ви бжде утѣшение, че и мене ще измете. Азъ съмъ съгласенъ, заедно съ мене и вие да бждете изметени, само че вие нѣмате този куражъ.

И. Желевъ: Ние имаме куража да кажемъ, че и тебе ще измете.

Г. Поповъ: Други сѣ, които ще извършатъ това. — И дѣйствително, скоро ще бжде деньтъ, когато ние ще констатираме, че този законъ не ще може да ви помогне. Други закони ще трѣбва да излѣзатъ отъ тукъ. И най-послѣ ще трѣбва да ви кажа: не дѣйте си въобразява, че съ този законопроектъ вършите кой знае какво велико дѣло, не дѣйте мисли, че българскиятъ народъ е възхитенъ отъ това законопроектъ. Прѣди всичко, трѣбва да знаете, че българскиятъ народъ отъ тази Камара не ще абсолютно никакви благодарѣния. Тази Камара, която петъ години можа само да товари българския народъ съ данѣци, тази Камара, която цѣли петъ години остави спекулантитѣ и търговцитѣ да обиратъ населението, тази Камара, която никогашъ не помисли за българския народъ, тази Камара, която го докара до катастрофа — трѣбва да знаете, какъвто и законопроектъ да приеме, българскиятъ народъ ще погледне на него съ друго око: че вие спасявате себе си, но не спасявате българския народъ.

Отъ групата на тѣснитѣ социалисти: Вѣрно! (Ржкоплѣскане)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Христо Гендовичъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Стефанъ Дойчиновъ.

С. Дойчиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! По молбата на бившия министъръ-прѣдседател, г. Малиновъ, Камарата единодушно прие по принципъ законопроекта за данѣка върху печалбитѣ прѣвъ врѣме на войната, за да го изпрати въ комисията и, слѣдъ прѣглеждането му, при второто четене да се даде възможность тукъ, въ пленума, да се искажатъ всички политически партии, както по принципъ, така сѣщо и да направятъ своитѣ бѣлѣжки по редакцията на отдѣлнитѣ членове.

Азъ съмъ членъ на финансовата комисия и участвувахъ въ всичкиѣ ѣ засѣдания по разглеждането на законопроекта. Безспорно, законопроектътъ не излѣзе отъ комисията такъвъ, какъвто бѣ прѣдставенъ; той получи известни измѣнения, въ смисълъ на известно подобрене. Но сѣщиятъ този законопроектъ, по моето схващане, разшири крайно обема си въ сравнение съ първата редакция.

Въ комисията се констатира, че най-важнитѣ начала, които сѣ легнали въ основата на законопроекта за данѣка върху печалбитѣ прѣвъ врѣме на войната, сѣ три. На първо мѣсто, кой трѣбва да бжде обложенъ съ данѣкъ: дали трѣбва да бждатъ физическитѣ лица, дружествата и пр., въ смисълъ на субекти на закона, или трѣбва да бждатъ обложени само опрѣдѣлени сдѣлки, които сѣ изникнали, вирѣли, развивали, и сѣ могли да сѣществуватъ прѣвъ врѣме на войната и по поводъ на войната. По този въпросъ при редактирането на чл. 1 стана единъ споръ, едно разискване доста обширно, което отне нѣколко засѣдания на комисията, но което по своята важность смѣтамъ, че ще има значение да бжде направено достойние и тукъ, прѣдъ пленума. Съгласно чл. 1 отъ законопроекта се облагатъ физическитѣ лица и всички дружества, т. е. облага се цѣлѣятъ български народъ и неговитѣ капитали, когато прѣдложението, което се противопоставяше на туй, имаше за цѣль: да ограничи обема на този законопроектъ точно върху прѣдмета, който бѣ посоченъ отъ общественото мнѣние, резултатъ на което общественото мнѣние се яви настоящиятъ законопроектъ. Съгласно чл. 1 отъ настоящия законопроектъ се облагатъ съ данѣкъ „всички физически лица, български и чужди подданици, които сѣ упражнявали прѣвъ тия или частъ отъ тия години нѣкакво занятие“ — а тия години сѣ отъ 1 януарий 1915 г. до 1918 г.; облагатъ се така сѣщо и „всички дружества, граждански и търговски, безразлично дали сѣ мѣстни или чуждестранни, безъ изключение и безразлично, дали сѣ освободени отъ други данѣци“, дали имъ е дадена известна привилегия или не. По този начинъ, съ така поставената редакция на чл. 1, г. г. народни прѣдставители, законътъ не прави нищо друго, освѣнъ че взема

поводът отъ изразеното обществено мнѣние да се обложатъ изключителнитѣ печалби, прѣдизвикани отъ и по поводъ на войната, облага цѣлия български народъ, безъ разлика на съсловие, безъ разлика на положение, безъ разлика на това, дали той е ималъ възможностъ да работи или не, безъ разлика, какво занятие той е упражнявалъ; дали той е упражнявалъ свободна професия, която прѣзъ всичкото врѣме, вслѣдствие събитията, не е било възможно да я упражнява, дали той е вършилъ нѣкакви търговски сдѣлки, които сж се родили изключително по поводъ на войната или не. Слѣдователно, законътъ приема единъ широкъ обемъ и като взема поводъ отъ изтъкнатото обществено мнѣние, което имаше за цѣль най-главно да ограничи спекулацията съ продуктитѣ отъ първа необходимостъ, която спекулация докара неимоверното поскупяване на живота, обложи цѣлия български народъ съ новъ данъкъ, отъ 1915 до 1918 г. Така, както е редактиранъ законътъ, г. г. народни прѣдставители, наредъ съ голѣмитѣ спекуланти, съ милионеритѣ, които изпъкнаха прѣзъ врѣме на войната, които спечелиха милиони, благодарение на изключителнитѣ условия, създадени отъ войната, се облага и работникътъ за неговата надница, облага се и земеделецътъ, облагатъ се и всички български граждани, безъ разлика, отъ какво съсловие сж тѣ, и каква професия сж упражнявали. Това, обаче, не бѣше цѣльта на този законъ, а цѣльта бѣше — както казахъ въ началото — да се обложатъ точни опрѣдѣлени сдѣлки, които се родиха и вирѣха вслѣдствие и по поводъ на войната. И това е разумното, това е и справедливото, това е легнало и въ началата на законитѣ на всички такива облагания въ чуждитѣ държави, каквото е австрийскиятъ законъ, каквото е английскиятъ, каквото е, ако щете, най-послѣ, и французиятъ. При това положение, само ние правимъ едно извѣстно изключение: ние облагаме цѣлия български народъ за прѣзъ врѣме на войната съ нѣкакъвъ воененъ данъкъ, като се ползуваме отъ цѣлата скжпотия прѣзъ войната, която не е нищо друго, освѣнъ единъ резултатъ на самата война. А отъ друга страна пъкъ законътъ прави изключение само за една класа и не я облага — това е чиновническото съсловие и служителитѣ на държавата, въпрѣки туй, че и на тѣхъ се гласуваха извънредни добавъчни възнаграждения и други такива, които се оправдаха и мотивираха тукъ, въ Народното събрание, поради туй, че животътъ е поскупяналъ. Отъ трета страна, законътъ не държи смѣтка, когато облага всичкитѣ български граждани за това, че надницата, която е получилъ единъ работникъ на пазара, макаръ и три пѣти по-голѣма, не е една негова печалба, а сж необходими срѣдства, прѣдизвикани отъ скжпотията, за да може да удовлетвори своитѣ нужди. И когато заставаме на това начало, прокарано въ чл. 1 на законопроекта, ние ще трѣбва сега, слѣдъ като влѣзъ този законопроектъ въ сила, да заставимъ цѣлия български народъ, като започнете отъ земеделеца, работника и всички професии, да подадатъ декларация първо за това, какво сж тѣ печелили прѣзъ войната, и второ за онова, какво сж получавали и печелили въ мирно врѣме. Разликата, която ще получите въ печалбата, безъ да държи смѣтка законътъ за това, че по-голѣмиятъ размѣръ е прѣдизвиканъ отъ скжпотията на живота, вие ще я обложите съ единъ данъкъ като печалба или като свръхпечалба. Това, г. г. народни прѣдставители, азъ смѣтамъ за несправедливо и ние, когато ще гласуваме този законопроектъ — понеже тукъ, въ Народното събрание, нѣма нито единъ народенъ прѣдставителъ, нѣма нито една политическа партия, която да сж противъ този законъ, всички ще бждемъ за него — ще трѣбва да отговоримъ на общественото мнѣние съ една такава редакция на чл. 1, която дѣйствиелно да изразява истинскитѣ намѣрения, които се прѣслѣдваха съ този законъ. По тѣзи съображения ние ще трѣбва да различаваме, когато облагаме свръхпечалбитѣ, размѣритѣ на приходитѣ, които е получило едно частно лице, дали тѣ сж дѣйствиелно една свръхпечалба, слѣдъ като то е задоволило своитѣ нужди, прѣдизвикани отъ скжпотията въ живота, или ги е получило като бруто приходъ, за да може да задоволи своето съществуване и съществуването на своето семейство. Така, както сж прокарани началата въ закона, азъ виждамъ, че въобще ще се достигне до тамъ, щото имотитѣ на хората да се продаватъ, за да се плати този данъкъ, защото сж изкарали нѣщо повече. Да, тѣ, може би, сж изкарали нѣщо повече, но въ сжщностъ това „повече“ едва ли е задоволило тѣхнитѣ нужди и вие сега това, което е прѣдизвикано отъ поскупяването на живота, като повече, трѣбва да го обложите по този законъ съ данъкъ. Да вземемъ единъ примѣръ. Да кажемъ, че работникътъ Иванъ, дюлгеринъ, който въ мирно врѣме съ надница е изкар-

валъ за задоволяването на своитѣ нужди 3.000 л.; прѣзъ врѣмето на войната сжщиятъ този човѣкъ, свободенъ отъ редоветѣ на армията, е работилъ и е получилъ не 3.000 л., а 6.000 л. Тия 6.000 л., по силата на закона, ще съставляватъ неговия годишенъ приходъ. Вземете 3-тѣ години на войната, по 6.000 л. годишенъ приходъ, това дава 18.000 л., а въ мирно врѣме за 3 години по 3.000 л. годишно, дава 9.000 л. 9-тѣ хиляди лева ще извадите отъ 18-тѣ хиляди лева и ще останатъ 9.000 л., които, по принципитѣ на законопроекта, ще се смѣтатъ като печалба, облагаема съ воененъ данъкъ по таблицата, прѣдвидена въ чл. 16 отъ сжщия този законопроектъ и по процентитѣ, изброени тамъ, безъ законътъ да държи смѣтка, че тѣзи 3.000 л., които сж въ повече взети, сж прѣдизвикани да бждатъ вземени отъ самата спекулация и че тѣ едва ли сж били достатъчни да удовлетворятъ разликата въ скжпотията, а ще ги смѣта като печалба. Виждате, че трудътъ е поскупяналъ два пѣти или три пѣти, а животътъ е поскупяналъ 10—12 пѣти, а за нѣкои продукти и повече. И сега вие, когато заставете на това положение, г. г. народни прѣдставители, и обложите тая разлика, която той е вземалъ като дѣйствиелно въ повече за своя трудъ като приходъ, като печалба и когато тази разлика не е стигнала да задоволи неговитѣ нужди, прѣдизвикани отъ скжпотията на живота, вие въ дадения случай нѣма да обложите една свръхпечалба, но ще обложите онова, което е било необходимо за неговия зальтъ, ще обложите онуй, което е изкарано повече като приходъ. Този въпросъ, който повдигамъ, г. г. народни прѣдставители, е единъ много сериозенъ, много важенъ въпросъ, който въ послѣдствие ще докара и невъзможно прилагането на закона. Е добръ, това е единъ примѣръ. Вторъ примѣръ. Да вземемъ една свободна професия. Х или У адвокатъ, упражнявалъ свободна професия, за която си плаща данъкъ занятие въ мирно врѣме, когато е изкаралъ 10—12 хиляди лева; сега изкаралъ 20 хиляди лева, ще трѣбва да му обложите разликата като печалба, а той е похарчилъ 24 хиляди лева и има и единъ дългъ отгорѣ. Какъ ще погледнете сега вие на този случай, какъ ще приложите закона въ това му начало, тъй както е поставено, както е изразено въ самия проектъ? Този въпросъ азъ задавамъ на г. министра и ще искамъ едно пояснение, защото тѣзи случаи на всѣка крачка въ живота ще изпъкнатъ и сами по себе си сж отъ естество да парализиратъ закона. Тукъ вече нѣма да се намѣримъ при положението на онова начало въ законопроекта, че загубата отъ търговскитѣ стоки, отъ които се е изгубило, вмѣсто да се спечели въ втората година, ще се извади отъ първата година. Тукъ нѣма да се намѣримъ при това положение, а ще се намѣримъ при такава едно положение, което не е засегнато отъ законопроекта, но при което тая разлика ще трѣбва да бжде обложена съгласно чл. 1 отъ този законопроектъ. Е добръ, г. г. народни прѣдставители. За да се избѣгнатъ тѣзи случаи — а тѣ не сж единъ, тѣ сж многобройни — ние мислимъ, че най-умното въ дадения случай е, щото чл. 1 да приеме една друга редакция, въ която само по себе си да влѣзатъ и нужнитѣ изключения, една редакция, едно начало, едно облагане на вършенитѣ прѣзъ врѣме на войната и по поводъ на войната сдѣлки, които сж дали изключителни печалби; а всички други съсловия, всички други приходи, като прѣдизвикани отъ скжпотията като необходимостъ за удовлетворяване на свои нужди, безспорно, да бждатъ изключени. И за туй ние мислимъ, че по-правилно ще бжде чл. 1 да носи слѣдната редакция: (Чете)

Чл. 1. Всички дружества, мѣстни или чуждестранни, безразлично дали сж освободени отъ други данѣци или се ползуватъ съ специални облаги и отстъпки и всички лица, български и чужди подданици, се облагатъ отъ 1 януарий 1916 г. до 31 декемврий 1918 г. съ данъкъ върху свръхпечалбитѣ, добити:

1) отъ всички доставки и работи за войската, за държавнитѣ, общинскитѣ и общественитѣ учрѣждения, извършени доброволно или принудително;

2) отъ всички продажби и прѣпродажби на стоки, пощѣнина, хранителни продукти, пития и други прѣдмети и произведения, сурови или прѣработени, прѣдметъ на мѣстната, вносната, износната и транзитната търговия;

3) отъ всички спекулации съ цѣнни книжа, девизи и стоки, вършени прѣзъ горния периодъ на борсата или вънъ отъ нея, отъ лица или дружества, обложени или не съ данъкъ върху занятието; и

4) отъ продажбата на собствено-произведенитѣ тютюни на листа отъ реколтитѣ прѣзъ 1916, 1917 и 1918 години.

Г. г. народни прѣдставители! Тая редакция прави излишни и изключенията, които сж направени въ послѣдствие въ законопроекта въ чл. 13. Приемете ли се тая редакция,

ние вече имаме за обектът облагането на опрѣдѣлени, точно посочени сѣлки, врѣшени, вирѣли и развили се прѣз врѣме на войната, и този, който ги е вършилъ, безразлично дали е той земледѣлецъ, чиновникъ, офицеръ, учителъ или какъвто и да е, ще попадне подъ тая категория и ще бѣде обложенъ съобразно съ приходитѣ, които е получилъ, а този, който не ги е вършилъ, макаръ да е търговецъ, макаръ да принадлежи къмъ каквото и да е съсловие, било свободна професия или друго, ще бѣде самъ по себе си изключенъ. Властитѣ ще има да провѣрятъ само едно — дали този човѣкъ се е занимавалъ съ такава търговия или не. Тогава и задачата на финансовитѣ власти за издирването ще бѣде безспорно по-лека. Следователно, разликата между началото, което ние искаме да се прокара въ законопроекта, като се облажатъ само точно опрѣдѣлени сѣлки, които сѣ съществували или, въобщо, които сѣ изпъкнали отъ самата война, по поводъ и прѣзъ течение на войната и сѣ се развили поради изключителнитѣ условия, когато това начало, което е прокарано въ чл. 1 сега, е очевидно извънредно широко. Ако остане чл. 1 така, както е, не само ще се срѣщне една такава аномалия, но вие ще направите закона фактически неприложимъ, а това не трѣбва да бѣде цѣльта на никой народенъ прѣдставител, когато го гласува. Тукъ въпросъ за амбиции за редакцията не трѣбва да става, ами трѣбва просто всички да се съгласимъ да дадемъ една такава редакция, която дѣйствително да направи закона приложимъ при нашитѣ условия и да може да даде своитѣ резултати за държавното съкровище. Не приемамъ тая реакция, че се срѣщне и друга една мѣнотия, която азъ имахъ честта да изтъкна въ комисията и която не се възприе отъ самата комисия, безъ, обаче, да се посочатъ сериозни възражения и сериозни мотиви.

Въ законопроекта е предвидена въ всѣка една околия една комисия, състояща се отъ опрѣдѣлени лица, нарѣчена околийска комисия, която ще извършва облагането. Тя ще прави облагането въз основа на декларациитѣ, които ще даде всѣки данѣкоплатецъ, а така сѣщо и въз основа на свѣдѣнията, които ще събератъ финансовитѣ агенти. Е добръ, тая комисия много лесно може да оперира по отношение на търговскитѣ дружества, където има търговски и редовно водени тефтери. Тая комисия може да оперира за случаитѣ, където смѣткитѣ сѣ известни, където тѣ не могатъ да се ъкрятъ, където има, напр., врантни кредити, текущи смѣтки, въ банкитѣ и пр. Но кажете ми, какъ тѣ ще достигне до това положение да опрѣдѣли приходитѣ на едно земледѣлско стопанство, което е вънъ отъ околийския центъръ? Какво трѣбва да направи тѣ? Азъ задавамъ този въпросъ на г. министра, защото това е въ свръзка съ дѣйствието на тая комисия. Какъ тая комисия ще опрѣдѣли свръхпечалбата на Иванъ Стояновъ въ Х село, което е далечъ отъ центъра, който по закона сега е задълженъ да дава тѣя декларации, безъ да е вършилъ тѣя сѣлки, които ние посочваме, за да се констатира отъ тая декларация разликата въ печалбитѣ и да се каже, че се облагатъ съ такъвъ и такъвъ данѣкъ?

Ако направимъ това, трѣбва да опрѣдѣлимъ най-проста процедура: ще понита кмета, ще понита първенцитѣ въ селото — защото нѣма една опрѣдѣлена процедура въ закона, която да се спазва точно отъ тази комисия. Тя може да събира всички свѣдѣния и по всички пѣтици, за да опрѣдѣли данѣка на едно дадено лице. Икакъ ще достигнемъ до резултати и до какви резултати можемъ да достигнемъ? Да кажемъ, че повикатъ кмета и ще започнатъ сега, така както прѣдвизда законопроектътъ, за всички артикули, за всички занятия, професии, продажба на продукти и пр., ще трѣбва да се събере приходътъ въ едно, да се извади она приходъ, който е билъ прѣзъ мирноврѣменнитѣ години и разликата да се облага като свръхпечалба. Кметътъ ще попита: „Кажи ми, Иване Стояновъ, колко кола дърва си продалъ?“ Продалъ е, да кажемъ, 10 коли дърва. Въ мирно врѣме тѣ колко струваха? 10 по 10 — 100 л. Сега колко струватъ? 10 коли по 100 л. — 1.000 л. Разликата е 900 л. Туряме 900 л. на една страна. Отъ житото колко продаде, отъ сѣното, отъ туй, отъ онуй, каква е разликата въ цѣнитѣ — това е свръхпечалбата. Съгласете се при това положение, че тѣя свръхпечалби наистина сѣ получени отъ селянитѣ, защото дѣйствително тѣ дойдоха и по този начинъ продуктитѣ придобиха една цѣна много по-висока, може би отъ една страна поради поевтиняването на нашитѣ пари, отъ друга поради поскупването на продуктитѣ, и отъ трета страна, особено поради спекулативния умъ на нашия гражданинъ и селянинъ, въобщо на самитѣ насъ. Но печалбитѣ отъ всички тѣзи поскупнали работи сѣ вече послужили, за да се купятъ други поскупнали продукти отъ пазара. Какъ ще изчислите сега точната печалба, която вие ще облажите?

Възможно ли е да приложите единъ законъ така, както сте го гласували, ако вие не ограничите размѣра и обема на този законъ? Не желая да ставамъ лошъ пророкъ, защото имамъ искрено желание този законопроектъ да стане единъ законъ ефикасенъ, и дѣйствително печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната, които се фаворизираха отъ особенитѣ условия, да бѣдатъ обложени, и държавата сѣщо така да може да извлѣче известни печалби отъ тѣхъ, но съмъ положително убѣденъ, че този законъ така, както е поставенъ, при това широко негово развитие, нѣма да бѣде приложенъ или ще бѣде ограничено приложенъ само по отношение търговскитѣ дружества и търговскитѣ фирми, които водятъ опрѣдѣлени тефтери. Всички други репресии, които прѣдвизда наказателниятъ законъ, ще бѣдатъ безсилни, защото трѣбва да се приложатъ по отношение цѣлия български народъ. Вие не можете да направите това, прѣди всичко, защото нито имате достатъчно органи и власти, нито ще можете да дадете цѣлия народъ подъ съждъ. И мене ми се струва, вмѣсто да изпишемъ вѣжди — да получимъ приходи отъ този законъ — ще извадимъ очи, ще докараме, щото той фактически да бѣде неприложимъ. Ето защо, вмѣсто да прѣслѣдваме работи наеосѣществими, азъ съмъ на мнѣние и поддържамъ това мое прѣдложение, щото редакцията на чл. 1 да бѣде измѣнена тѣй, както азъ направихъ своето прѣдложение, което сега се намира у г. Данаилова.

Г. г. народни прѣдставители! Другиятъ въпросъ, който се повдига въ самия този законопроектъ и по който азъ искамъ да кажа своето мнѣние, е, какъ да се опрѣдѣли размѣртѣ на печалбитѣ. За да докажа, че тази широка редакция на законопроекта нѣма да даде резултати и че е по-прѣдпочтително да възприемемъ като обемъ на закона сѣлскитѣ, които сѣ вършени прѣзъ врѣме на войната, както и общественото мнѣние го сочеше, азъ наведохъ нѣкои примѣри, но тукъ трѣбва да се спира на едно начало, възприето отъ самия нашъ законодатель, за което сѣщо така ще искамъ г. министърътъ на финанситѣ да каже своята дума прѣдъ Народното събрание, какъ той ще смѣта да го приложи. Въ чл. 2, г. г. народни прѣдставители, е прѣдвиденъ начинътъ, по който ще става изчислението на свръхпечалбитѣ, прѣдметъ на облагане по настоящия законопроектъ. Въ тоя членъ е казано: (Чете) „Подъ печалби, които се облагатъ съ данѣкъ по тоя законъ, се разбиратъ: 1. За отдѣлнитѣ (физическитѣ) лица: разликитѣ между добития отъ тѣхъ приходъ прѣзъ годината, за която се опрѣдѣля данѣктъ и приходътъ прѣзъ 1914 г., или ако това пожелае данѣкоплатецътъ, срѣднитѣ приходъ прѣзъ годинитѣ 1912, 1913 и 1914; 2. За дружествата: разликитѣ между реализирания прѣзъ военната балансова година, за която се опрѣдѣля данѣктъ, приходъ и приходътъ прѣзъ балансовата година 1914“, или като се вземе следнитѣ приходъ за последнитѣ петъ години.

И. Януловъ: Това е по чл. 2.

С. Дойчиновъ: Азъ говоря върху началата, г. Януловъ! По чл. 1 направихъ своитѣ бѣлѣжки. Тукъ азъ говоря по принципъ, за да не вземамъ думата по всѣки единъ членъ.

Въ третата алинея на чл. 2 е прокарано началото, че нормалната печалба и въ двата случая не може да бѣде по-малка отъ прѣдвидената въ чл. 24, а въ чл. 24 отъ сѣщия законопроектъ се прокарва това начало, че за нормална печалба на даденъ капиталъ въ мирно врѣме ще се смѣта най-малко 8%. Разликата, която вие сте придобили повече, отъ тѣзи 8% нагорѣ, ще подлежи на облагане. Е ли само 8% или пѣкъ е по-долу отъ 8% такава печалба, съответно съ капитала, придобита прѣзъ врѣме на войната, която не се облага? Тукъ азъ поставямъ единъ въпросъ. Законопроектътъ е поставилъ, щото този процентъ да се отнася и за частнитѣ лица, защото чл. 2 казва, че сѣщата печалба се отнася за всички случаи, безспорно и за часни лица.

Г. Данаиловъ: Не е и за частнитѣ лица. И въ двата случая се казва относително дружествата. Много е ясно. За частнитѣ лица се отнася първата алинея. Тамъ се посочва, какъ ще се постѣпи съ такива печалби.

С. Дойчиновъ: Има една разлика, г. Данаиловъ, изчислена отъ тритѣ мирни и тритѣ последующи военни години за дружествата, отъ една страна, но тѣкмо тая разлика ще я мѣрите съ нормалната печалба 8%.

Г. Данаиловъ: Позволете ми една поправка. Чл. 24 се отнася до онѣзи случаи, когато нѣма въ прѣдшествующитѣ години печалби, т. е. дружествата не сѣ съществували въ 1913 и 1914 г., ами сѣ основани прѣзъ 1915—1916 г.

С. Дойчиновъ: Съвсѣмъ не е туй мнѣнието на комисията, г. Данаиловъ!

Г. Данаиловъ: Тъй е.

С. Дойчиновъ: По мое предложение стана този споръ и г. Буровъ взема участие въ разискванията. Вие прѣдседателствувате комисията, но този не бѣше смисълътъ. Смисълътъ бѣше, че, въпреки всичкото това положение, вие не можете да облагате разликитъ, защото една разлика може да бѣде чръзмърно голѣма, напр. дружеството е дало 2% въ нормално врѣме, вие трѣбва да му признаете една нормална печалба на капитала, тъй нареченото капитализиране, по който въпросъ стана споръ между менъ, Васъ и г. Буровъ. И тогава, комисията възприе туй начало, че по принципъ се смѣта резервирана печалба на участващия капиталъ или, въобще, на всѣко едно лице 8%, сир., този сжщиятъ размѣръ, който се поставя въ чл. 24. Та, това е началото, което се прокара въ комисията. Е добръ, когато вие, г. г. народни прѣдставители, прокарвате това начало за ония сдѣлки, въ които сж вложени капиталы, а пъкъ не го прокарвате за частнитъ лица, за които не прокарвате друго, освѣнъ тъй нарѣчения existenz minimum отъ 6.000 л., който е поставенъ въ чл. 7 на сжщия този законопроектъ, . . .

П. Паскалевъ: Както е редактирано, то се отнася и за частнитъ лица.

С. Дойчиновъ: Да, тъй, както е редактирано, се отнася и за частнитъ лица и понѣже прѣпратителната норма отива къмъ чл. 24, който урежда въпроса за дружествата, азъ питамъ, какъ ще приложите вие, какъ ще изчислите тия 8%, освѣнъ existenz minimum'а, който прѣдвиждате въ чл. 7, отъ прихода на частното лице, което не работи съ капиталъ и което нѣма вложенъ капиталъ въ сдѣлките? Какъ единъ примѣръ, г. г. народни прѣдставители. Да кажемъ, че единъ селянинъ, единъ работникъ отъ своя личенъ трудъ, единъ адвокатъ отъ свободната си професия е спечелилъ прѣвъ врѣме на войната повече, отколкото е печелилъ въ нормално врѣме. На дружествата вие взимате 8% върху внесенния капиталъ, а на тѣзи хора, освѣнъ че приемате глобалността за 4-тъ години да облагате, но какъ ще снемете една равностойност или една такава равна сума, която да съотвѣтствува на дружествената? Кое ще бѣде мѣрилото, питамъ г. финансовия министъръ, дѣ ще намѣрите. Вие това, ако възприемете тази редакция на чл. 1, която е прокарана въ законопроекта? Фактически ще извършите една неправда, ще облагодѣтелствувате дружествата, ще облагодѣтелствувате тѣкмо капиталитъ, ще облагодѣтелствувате тѣкмо милионитъ, защото за дружеството, освѣнъ existenz minimum'а отъ 10.000 л., който е поставенъ въ чл. 7, ще свалите отъ печалбитъ му още и 8% нормална печалба, когато за частнитъ лица ще вземате отъ туй, което имъ е необходимо и ще обложите тѣхнитъ дългове, безъ да направите каквото и да било изчисление. Тази аномалия въ живота не може да бѣде прокарана; принципитъ сж равни за всички и не може по никой начинъ тази работа да бѣде прокарана тукъ, въ Парламента, и да бѣде пусната въ живота, въ дѣйствителността. По този въпросъ моля г. министра да си вземе бѣлѣжка и даде своето мнѣние. Колкото за възражението, което г. Данаиловъ прави тукъ, че тази забѣлѣжка се отнася къмъ дружествата, това не е вѣрно, защото не само че изрично се спорѣше по този въпросъ, но тази трета алинея се постави, поради искане отъ мене, щото разликата отъ голѣмината на разносикитъ, прѣдизвикана отъ скжпотията на живота, да бѣде спадната, и тогава онова, което излѣзе като сврѣхпечалба, то да бѣде обложено, и тогава се възприе това мнѣние да се спадне на частнитъ лица толкова, колкото се опрѣдѣля въ чл. 24 на дружествата. Е добръ, да кажемъ, че опрѣдѣлихме; какъ ще опрѣдѣлите за професиитъ тази разлика, какъ ще я извадите, какъ ще опрѣдѣлите точно прихода? Не го ли опрѣдѣлите, вършите неправда; опрѣдѣлитъ ли го произволно, вършите беззаконие. Ето ви едно положение, което не може да излѣзе тукъ, отъ Парламента, безъ да бѣде то обсъждано.

Второ едно положение, г. г. народни прѣдставители, въ законопроекта, едно начало, което сжщо така се приема и което за мене е сравнително несправедливо, и се оправдаваше въ комисията само отъ гледището на фиска, именно, това е началото, прокарано въ чл. 16 — за глобалното облагане на всички приходи. Всички прѣдшествувачи до чл. 16 членове въ законопроекта говорятъ за годишенъ приходъ — обърнете текста и ще се убѣдите въ това. Навсѣкѣждъ се прокарва началото, че годишниятъ приходъ е обектъ на облагането, напр., за загубитъ отъ послѣдующата година се казва, че се вадятъ отъ приходитъ на прѣдшествующата година, а когато дойде чл. 16, казва се тъй: (Чете) „Военниятъ данѣкъ отъ печалбитъ се плаща

върху сбора отъ печалбитъ за всички облагаеми години и то въ слѣдния размѣръ“ — не е важенъ размѣрътъ, важно е началото. Значи, ако Иванъ Стояновъ е печелилъ годишно, да кажемъ, прѣвъ 1915 г. 5.000 л., прѣвъ 1916 г. — 5.000 л. и другитъ двѣ години пакъ по 5.000 л., значи, всичко 20.000 л., процентътъ нѣма да се прѣсметне върху 5.000 л., както е началото, прокарано въ прѣдшествувачитъ членове, а ще се прѣсметне върху сбора отъ приходитъ за тия 4 години, върху 20.000 л. Защо е направено това? — Заради туй, защото процентътъ на по-голѣмитъ суми е много по-голѣмъ. Въ сжщностъ имате за обектъ да обложите 5.000 л., а тия 5.000 л., като ги комбинирате въ 20.000 л., ще имъ наложите процентъ не 5%, а процентъ, който е прѣдвиденъ срѣщу 20.000 л. — 10%. Това, безспорно, е несправедливо. И какво правите? Когато вие глобирате всичкитъ приходи въ едно, за да получите единъ удвоенъ, утроенъ, ако щете, учетворенъ процентъ, вие сжщеврѣменно вадите единъ existenz minimum не годишенъ, а го вадите, като го прѣсметате за годишенъ, отъ всичкитъ четири години. Въ чл. 7 е прокарано тъй: (Чете) „Печалбитъ, облагаеми по тоя законъ, на отдѣлнитъ (физическитъ) лица, ако не надминаватъ 6.000 л. прѣвъ годината“ — категорично — „за която се опрѣдѣля военниятъ данѣкъ, както и печалбитъ на дружествата, ако не надминаватъ 10.000 л. прѣвъ годината, за която се опрѣдѣля военниятъ данѣкъ, не се облагатъ съ воененъ данѣкъ отъ печалбитъ.“ Значи, existenz minimum'ътъ е опрѣдѣленъ 6.000 л. за физическо лице, за дружество — 10.000 л. Изкарамъ ли азъ само 6.000 л. печалба, вие не можете да ме обложите, законътъ ми дава право да мисля, че това е моята издрѣжка и издрѣжката на моето сѣмейство за една година. Вдругъ, въ чл. 16 се казва така: събирате моитъ приходи отъ всички години и тѣхъ облагате, и само отъ тази послѣдна сума ще вадите 6.000 л.

П. Паскалевъ: Не се веди.

С. Дойчиновъ: Добръ, туй нѣщо иска тълкувание. Спорътъ бѣше повдигнатъ отъ мене въ финансовата комисия, и азъ искамъ съ г. министра на финансите да бѣдемъ начисто тукъ. Азъ поддържамъ и поддържамъ и днесъ, както вѣрвамъ, че всички г. г. народни прѣдставители ще трѣбва по справедливостъ да възприематъ това, че existenz minimum'ътъ, годишно отъ тъй наречената сврѣхпечалба, изчисленъ върху печалбата, ще трѣбва да се извади сжщо, като се прѣсметне сумата по години. Ако приемете глобалната система и облагате за 4 години наредъ, ще турите за физическитъ лица по 6.000 л. годишно, т. е. за 4-тъ години ще вадите 24.000 л., а за дружествата ще вадите 40.000 л. Това е справедливо. Обаче въ закона се прокарва друго и се цѣли друго, и азъ ще искамъ да чуя и отъ г. докладчика и отъ г. финансовия министъръ съображенията за това, защото стана много голѣмъ споръ въ комисията, а този споръ не е безинтересенъ, когато се касае за цѣлия български народъ.

Нѣщо повече, г. г. народни прѣдставители — да бѣдемъ откровени — тамъ, въ комисията, бѣше . . .

П. Паскалевъ: Въ комисията не е ставало споръ.

С. Дойчиновъ: Г. Паскалевъ! Вие тогава не бѣхте тамъ, бѣше г. Ляпчевъ, и когато се говорѣше по въпроса, той заяви едно: „Г-да! Защо да го криемъ, на насъ ни трѣбватъ пари и тѣзи пари ние ще ги съберемъ отъ българския народъ. Цѣлътъ на закона е двояка: първо, да обложимъ печалбитъ, второ, да съберемъ банкнотитъ, прѣснати между населението, и съ тѣхъ да си платимъ 600-тъхъ милиона дългъ на Българската народна банка, а като съберемъ банкнотитъ, ще ги унищожимъ и ще подобримъ валютата.“ То е другъ въпросъ, дали тая цѣль ще бѣде постигната, но тъй се мотивира. Когато стана въпросъ за прилагането на чл. 7 по отношение на изчислението, тогава, г. министърътъ каза: „Само едно ще се веди: ако се веди, казва, за всѣка година, тогава какво ще обложимъ?“ Ще обложите, г-да, това, което се намира. Двѣ ще намѣрите, двѣ ще обложите, безъ огледъ, дали ще се получи голѣмъ резултатъ за съкровището или не. Това го диктува принципътъ на справедливостъ, обаче тъй, както е редактиранъ членътъ, изглежда, че ще се веди отъ глобалната сума само 6.000 л. за физическитъ лица и 10.000 л. за дружествата, и другото ще се облага. Това не може и не бива да бѣде допуснато.

Но, г. г. народни прѣдставители, тукъ има и друго едно начало. Ние не можемъ да се съгласимъ и съ това начало на глобалностъ, прокарано въ закона. Ние трѣбва да бѣдемъ откровени прѣдъ българския народъ. Годишно печели единъ човѣкъ еди-колко — третирате го по го-

дишна печалба — тая годишна печалба ще обложите; въ размър голъм или малък, върху нея ще сложите вашия процент. Това е справедливо. Кой е виновен? Оправдават се с това: понеже минаха, казва, годините много, то общият приход, който се намър в лицето, него да обложиме. Отъ това какво излиза? Че, ако нѣкой е прѣобърналъ своя имотъ въ пари, вие ще трѣбва да третирате този имотъ и да кажете: Въ мирно врѣме той струваше 10.000 л., сега сте получили 100.000 л., дайте тукъ като една обща печалба данъкъ върху 90.000 л. Това справедливо ли ще бѣде? Не, защото евтинията на паритѣ компенсира първата цѣна съ послѣдната. И това е сѣщо единъ въпросъ, който трѣбва да се разрѣши. Всички тия въпроси даватъ основание, по принципа на справедливостта, глобалността да бѣде изхвърлена. Тя бѣ изхвърлена съ болшинство въ комисията, обаче при послѣдното четене — тѣй поне ми обясниха — за което специална покана нѣмаше, а е станало дума само между прѣдседателя и докладчика, членовете да се събератъ за разглеждане и гласуване на законопроектъ на трето четене, тамъ, въ комисията, безъ да се спазватъ нужните формалности, прокарватъ пакъ наново глобалността, когато редакцията бѣше друга: (Чете) „Военниятъ данъкъ отъ печалбитѣ се плаща върху годишнитѣ свръхпечалби въ слѣдния размър“ — слѣдва сѣщата таблица. Приемете ли глобалността, вие имате фактически петорно или четворно облагане, колкото години се сумиратъ, отколкото иначе се прѣдвижда. И сега се тъкмите да гласувате новъ законъ за конфискацията. Гласувайте го, конфискувайте всичко, но фактически и това е една конфискация.

А. Радоловъ: Конфискация е.

С. Дойчиновъ: Отъ крайната лѣвица искатъ това. Не съмъ азъ, г-да, който ще пострадамъ отъ този законъ, и, ако говоря тукъ, не говоря рго домо sua, не говоря да защитавамъ лични интереси, но говоря, за да защита интереситѣ на българското гражданство.

В. Коларовъ: На българскитѣ капиталисти, кажете, по-право.

С. Дойчиновъ: Г. Коларовъ! Ако се тегли единъ паралелъ между капитализма на Коларова, тѣсенъ социалистъ, и капитализма на буржоата Иванъ Стояновъ, който има една къщица или една нива, менъ ми се струва, че вие ще излѣзете десетъ пѣти по-голѣмъ буржоа, отколкото този нещастникъ, който има единъ покривъ. Но не е въпросъ тамъ.

В. Коларовъ: Кажете, чии интереси защитавате тукъ?

С. Дойчиновъ: Интереситѣ на справедливостта.

В. Коларовъ: Интереситѣ на банкери и капиталисти, тѣзи, които законътъ бѣ засѣгналъ твърдѣ недостатъчно — тѣхъ защитавате.

С. Дойчиновъ: И вие смѣтате, че недостатъчно сж засѣгнати?

В. Коларовъ: Да, съвършено недостатъчно ги засѣга законътъ.

С. Дойчиновъ: Кога ще бѣдете доволенъ, г. Коларовъ?

В. Коларовъ: Когато бѣдатъ изцѣло конфискувани богатствата имъ.

С. Дойчиновъ: Когато бѣде експроприрана собствеността ли? Когато прѣстане да сѣществува собствеността — нали тѣй?

В. Коларовъ: Едрата собственостъ.

С. Дойчиновъ: Вие, собствено, сте послѣдователенъ на себе си: ще има държавна собственостъ, вмѣсто частна. Примѣрътъ отъ болшевикитѣ го знаемъ какъвъ е.

Д. Благоевъ: Нищо не знаете.

С. Дойчиновъ: Ние говоримъ въобще, че принципитѣ трѣбва да почиватъ възъ основа на една справедливостъ по отношение на всички, когато се гласува единъ законъ, а когато дойде вашата социалистическа държава, да гласуваме възъ основа на социалистическия строй законъ, тогава тѣзи принципи ще ги приспособимъ по отношение на възприетия принципъ на справедливостта въ тая държава.

В. Коларовъ: А сега вие гласувате милиарди за военни разходи — за война.

С. Дойчиновъ: Тѣй се смѣтало за нужно и необходимо, тѣй се е постѣпвало и тѣй ще се постѣпва въ бѣдаце.

В. Коларовъ: Вие можете да докарате само до банкрутъ цѣлъ народъ; толкова можете да направите — друго не можете.

С. Дойчиновъ: Но, г. г. народни прѣдставители, като минавамъ съ тия бѣлѣжки по тия двѣ начала, дохождамъ до опрѣдѣлянето на данъка — не до опрѣдѣляне размѣра му, мѣрkitѣ за опрѣдѣлянето му, но по отношение на начина, какъ ще се опрѣдѣля той, отъ какви свѣдѣния. Въ чл. 31, алинея втора, е прокаранъ принципътъ, какво ще има прѣдъ видъ околийската комисия, когато ще опрѣдѣля размѣра на данъка. Тамъ е казано: (Чете) „Комисията опрѣдѣля данъка върху подаденитѣ декларации и събранитѣ отъ финансовитѣ власти свѣдѣния. Въ случай на нужда, комисията може да призове и изслуша мнѣнията на двѣ вѣщи лица, които трѣбва за се подадатъ писмено. Тѣ не сж задължителни за комисията“. Както виждате, два сж поводитѣ или два сж фактитѣ, възъ основа на които комисията ще се опре при опрѣдѣлянето на данъка. Това сж: първо, декларацията, която дава самото лице за своитѣ собствени приходи, и, второ, свѣдѣнията, които ще събере финансовата властъ чрѣзъ своитѣ органи. Кое ще има рѣшающе значение при опрѣдѣляне размѣра, какви ще бѣдатъ свѣдѣнията, кому принадлежи да доказва точния размѣръ на приходитѣ — всичко това не е опрѣдѣлено. Законътъ е откритъ, слѣдователно, вратата на злоупотрѣбленията сж тоже открити. Ще зависи отъ усмотрѣнието на тия, които го прилагатъ.

Да вземемъ единъ примѣръ за пояснение на тази работа. Да кажемъ, че Дойчиновъ дава декларация и казва: „Прѣзъ всичкото врѣме на войната азъ спечелихъ 20.000 л. Толкозъ и изхарчихъ“. Това е моята декларация. Явява се единъ финансовъ агентъ и казва: „Не, азъ цѣна, че г. Дойчиновъ е спечелилъ 300.000 л.“ Отъ една страна, имате декларацията на този човѣкъ, че е спечелилъ 20.000 л.; отъ друга страна имате нѣкакви свѣдѣния на финансовъ агентъ, че е спечелилъ 300.000 л. Прѣдставете си това положение, че комисията възприеме мнѣнието на финансовъ агентъ и го комбинирайте съ постановлението на чл. 35, дѣто се казва, че веднага се събиратъ данъцитѣ, опрѣдѣлени отъ първоначалната комисия, безъ да се държи смѣтка за това, дали ще се обжалва рѣшението прѣдъ контролната комисия и дали рѣшението на контролната комисия ще се обжалва прѣдъ по-върховната инстанция, прѣдъ Върховния административенъ сждъ — не се държи смѣтка, а тѣ веднага се събиратъ. Г. г. народни прѣдставители! Прѣдставете си тоя случай. Наистина, въ дѣйствителностъ и комисията взема само срѣдното: 20 хиляди лева декларира Дойчиновъ, 300 хиляди агентътъ, равно 320 хиляди, дѣлено на двѣ — 160 хиляди. 100 хиляди, 60 хиляди ще те обложатъ, а ти си изкаралъ само 20 хиляди. Ти имашъ право да обжалвашъ, но кой те пита, че ще обжалвашъ. Обжалвай си — държавата ще ги събере сега. И за да вземе държавата 50 хиляди лева — само защото финансовиятъ агентъ е казалъ, какво си спечелилъ — понеже ти имашъ налице само 20 хиляди лева, другитѣ 30 хиляди лева трѣбва да ги събере отъ тебъ по екзекутивенъ начинъ, да ти продаде имота. Е добръ, каква е гаранцията въ закона, че нѣма да има злоупотрѣбления и чѣ тѣзи злоупотрѣбления ще бѣдатъ избѣгнати? Българскиятъ народъ и ние всички искаме, щото за това, което сме спечелили подъ покровителството на държавата да платимъ своя данъкъ, но да бѣдемъ гарантирани отъ всѣкакви злоупотрѣбления съ туй нѣщо. А злоупотрѣбленията ще бѣдатъ масови, ако не се взематъ съответни мѣрки и не се постави въ закона едно положение. Нѣщо повече: законътъ, като казва: „И възъ основа свѣдѣнията на финансовитѣ агенти“, не задължава тѣзи послѣднитѣ да обосноваватъ тѣзи свои свѣдѣния, да дадатъ доказателства, че това, което твърдятъ, че Дойчиновъ е спечелилъ, дѣйствително той го притежава. Подъ думата „свѣдѣния“ азъ разбирамъ, че дѣйствително властѣта има право да контролира и провѣрва тѣзи декларации, които сж дадени отъ частни лица. Защото прѣдположението е, че всѣко едно частно лице, за да избѣгне нѣкакъвъ данъкъ, може да намали своитѣ приходи и властѣта трѣбва да ги провѣрва. Но само защото трѣбва да ги провѣрва, при възможността да не се укриве нѣщо, не трѣбва да се открива вратата на друга крайностъ, на друго злоупотрѣбле-

ние, именно само въз основа свѣдѣнията, събрани кой знае отъ кждѣ, отъ улицата, безъ да бѣдатъ подкрѣпени отъ каквито и да е доказателства, да се опрѣдѣля данѣкътъ на едно лице; това значи да се изложи сѣдбата на българския народъ въ рѣцѣтъ на нѣколко чиновници, които въ края на крайщата ще се обърнатъ на такива, каквито бѣха напослѣдъкъ въ австрийската държава, където се образува едно дружество просто за обирачество на голѣми капиталисти, подъ формата за намаление на данѣцитѣ. Ето защо, за да не стане туй нѣщо и за да не се засили още повече корупцията, за да се избѣгнатъ всѣкакви злоупотрѣбления, ние мислимъ, че е справедливо и ще направимъ прѣдложение по този членъ, щото въ редакцията на чл. 31 да се каже тъй, че събранитѣ свѣдѣния отъ финансовитѣ агенти трѣбва да бѣдатъ подкрѣпени съ доказателства отъ послѣднитѣ; задължението да доказва всѣки единъ това, което твърди, трѣбва да бѣде прокарано и тукъ. Отворите ли вратата, злоупотрѣблението сѣж неминувемо. Подкупитѣ ще ги санкционирате, корупцията ще се развива още повече, и ние ще се намѣримъ прѣдъ вратата на голѣми злоупотрѣбления; политическитѣ противници на правителството ще бѣдатъ тормозени, и, за да се спасятъ, ще даватъ рушвети, подкупи и, намѣсто да се насади единъ моралъ, да се установи единъ редъ въ тая страна, ние сами съ закона си ще унищожимъ и това, което съществува.

Въ комисията, при второто четене, по мое прѣдложение, г. г. народни прѣдставители, бѣше прието и друго едно начало, че недоволното лице отъ рѣшението на околийската комисия — безспорно, осветено е това начало — ще обжалва прѣдъ комисията при финансовото министерство, въ която вполнѣствие, вѣроятно, при третото четене, сѣж поставени и двама апелативни сѣдии — по-напрѣдъ нѣмаше това. Но, ако и Финансовото министерство, по липса на други прѣдставени доказателства, потвърди рѣшението на първоначалната комисия само въз основа свѣдѣнията на чиновникъ, ние ще се намѣримъ прѣдъ една крайна и вопиюща несправедливостъ; затова азъ поискахъ, щото рѣшението на тази контролна комисия да подлежатъ на обжалване и по същество, и по форма. Прѣдъ единъ по-висшъ сѣдъ — възприе се главниятъ Административенъ сѣдъ. Нека той да бѣде, но да има право лицето да прави възраженията си противъ това рѣшение и по същество и да прѣдстави доказателства такива, каквито биха могли да му позволятъ, за да може да подкрѣпи своето твърдение, че рѣшението е несправедливо. Това виждамъ, е изхвърлено. Азъ намирамъ, г. г. народни прѣдставители, че ние трѣбва да дадемъ гаранция на българскитѣ данѣкоплатци въ туй направление. Първо, да приемемъ и да задължимъ финансовитѣ агенти за тѣхнитѣ свѣдѣния, които събиратъ и които прѣдставляватъ за че извѣстно лице е спечелило толкозъ, да прѣдставятъ своитѣ доказателства, които да бѣдатъ прѣсѣчени отъ околийската комисия; второ, да дадемъ право на лицата, които сѣж онеправдани съ рѣшенията и на контролната комисия, въ която е обжалвано рѣшението, да го обжалватъ по същество и форма прѣдъ Върховния административенъ сѣдъ; и трето, когато едно рѣшение на комисията се обжалва, то, безспорно, самиятъ фактъ на обжалването да спре изпълнението на рѣшението на първоначалната комисия или най-много, което е въ интереса на фиска, да се допусне, щото самото събиране на данѣка да стане слѣдъ като се произнесе контролната комисия. Но така, както е поставено, да се събере веднага опрѣдѣлениятъ данѣкъ отъ околийската комисия, безъ огледъ на това, че лицето щѣло да обжалва рѣшението или не, това значи да нѣма гаранция никой, за че ще бѣде справедливо третиранъ по силата на този законъ. Единъ такъвъ случай, кому трѣбва да принадлежи правото на доказателство. За търговцитѣ, г. г. народни прѣдставители, които сѣж задължени или които сѣж водили своитѣ търговски тефтери, това е лесно, тѣ могатъ да докажатъ размѣра на своитѣ приходи съ прѣдставяне на своитѣ книги; дружествата могатъ да докажатъ своитѣ приходи съ прѣдставяне своитѣ баланси, утвърдени отъ окръжния сѣдъ, отъ годишнитѣ събрания и прѣвѣрени така сѣщо отъ прѣвѣрителния съвѣтъ. Вземете сега единъ случай: какъ ще заставите вие едно частно лице да ви докаже размѣра на своитѣ приходи? Не съмъ водилъ прѣзъ войната никакви тефтери, упражнявалъ съмъ професията адвокатство или пъкъ съмъ упражнявалъ кундуржилъкъ, златарство, каквато да е професия, давамъ една декларация: „Азъ спечелихъ 10.000 л. прѣзъ войната“; изтъпанчи се срѣщу мене свѣдѣнието на финансовия агентъ, неподкрѣпено съ никакви доказателства: „Не 10.000 л. — 100.000 л. си спечелилъ“. И сега комисията ще ми каже: „Докажи, че не сѣж 100.000 л.“ Какъ ще доказвамъ азъ, г. г. народни прѣд-

ставители, какъ ще доказва лицето, което не разполага съ никакви доказателства? Да ви прѣдстави своитѣ тефтери и бѣлѣжки, незавѣрени отъ окръжния сѣдъ, ще му върватъ ли? Съ свѣдѣтели ли ще ви доказва? Кой е свѣтилъ за неговитѣ приходи, отъдѣ и кога ги е взелъ и въ какъвъ размѣръ ги е получилъ? Това не сѣж едно перо при упражнението на професията, това сѣж редъ пера, свързани съ ежедневиия животъ. И при това положение, кажете ми сега, ако не прѣдвидите тази тежестъ на доказателства да бѣде въ задължение на финансовитѣ агенти, нѣма ли да направите фактически невъзможно обжалването на рѣшенията на околийската комисия прѣдъ контролната? Хубаво, комисията вземе срѣдното между показания размѣръ отъ мене и отъ финансовия агентъ, постави единъ размѣръ отъ 50.000 л. — азъ твърдя че сѣж 10.000 л. — и ми каже: „Доказвай сега, че не сѣж 50.000 л., а 10.000 л.“ Нѣмамъ доказателства. Това значи ли, че вие сте прави, когато ме облагате? Дайте санкция, г-да, и тази санкция ние намираме и мислимъ, че е справедливо да се вложи въ закона, като се вмѣни въ задължение, въ обязаностъ на финансовитѣ агенти, когато прѣдставятъ своитѣ свѣдѣния, да прѣдставятъ доказателства, че тия свѣдѣния сѣж добросъвестно събрани и че сѣж дѣйствителни. Само при такава положение ние ще намѣримъ гаранция.

Азъ, г. г. народни прѣдставители, свършвамъ. По отдѣлнитѣ членове ще си направя своитѣ прѣдложения, но, водѣйки се отъ съображението и отъ искреното желание този законъ да мине, този законъ да бѣде приложенъ, този законъ да даде единъ истински резултатъ, отъ този законъ да не се повдигне писъкъ и олелия, да се избѣгнатъ злоупотрѣбленията, да се намали корупцията, да се избѣгнатъ рушветитѣ, да не се откритъ вратата на страшни гонитби, партизанства и пр. — азъ ще моля всички тия въпроси, които сѣж отъ жизнено и съществено значение за приложението на закона, да се взематъ въ съображение отъ Народното събрание. Ако не се взематъ — това е моето дълбоко убѣждение — този законъ фактически нѣма да бѣде приложенъ, приложението му ще бѣде придрогено съ излишни бури, които, вмѣсто да дадатъ приходи на съкровището, вмѣсто да удовлетворятъ общественото мнѣние, вмѣсто да изразятъ вашитѣ идеали, наистина ще дадатъ едно доказателство, че ние не сме знаели какво правимъ, и само отъ бързина, отъ заслѣпление, защото другадѣ сѣж гласували такива данѣци на врѣмето и ние трѣбва да гласуваме, безъ да държимъ смѣтка за резултатитѣ. Върху тия начала, г. г. народни прѣдставители, азъ искамъ да спра вашето внимание. Обсѣдете, рѣшете, и мене ми се струва, че вашата съвѣсть, проникната отъ справедливостта и отъ желанията, отъ които се ръководя и азъ, ще продиктува, щото тѣ да бѣдатъ възприети.

Прѣдседателствуещъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Паскалевъ Паскалевъ.

П. Паскалевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ нѣма да говоря много по настоящия законъ отъ желание, за да може да мине той по-скоро и да стане законъ и за да не бѣда обвиненъ, че искамъ да забавямъ прокарването на закона и че правя обструкция. Обаче по законъ отъ такава голѣма важностъ не може да се не кажатъ нѣколко думи. Настоящиятъ законопроектъ бѣше внесенъ първоначално отъ г. Ляпчева, но въ една своя рѣчь тукъ, въ Народното събрание, инцидентно той заяви, че законопроектътъ за данѣка върху печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната е далъ доста голѣмъ просторъ на разни страсти. Идеята му бѣше, че законопроектътъ, както бѣше внесенъ отъ него, търпи измѣнения било въ комисията, било въ Народното събрание, търпи критика и евентуално правителството, респективно г. министъръ Даневъ, би могълъ да внесе извѣстни измѣнения. Обаче азъ считамъ, че въ основата и въ принципитѣ, които сѣж легнали въ настоящия законъ, правителството надали ще се съгласи да прави извѣстни измѣнения и надали ще направи отстъпки. Това личеше и въ самата комисия, която дълго врѣме разглежда закона и въ която станаха всички необходими спорове.

Азъ ще се огранича да направя нѣколко забѣлѣжки върху настоящия законопроектъ, като заявявамъ прѣдварително, че що се отнася до основата на законопроекта, до главнитѣ принципи въ този законопроектъ, азъ съмъ за тѣхъ, ще гласувамъ за тѣхъ, ще гласува и цѣлата наша група.

Нѣма защо да приказваме тукъ, дали настоящиятъ законопроектъ ще може да направи нѣщо въ крѣжа на социалната справедливостъ, на експроприацията или въ крѣжа на всички тѣзи реформи, за които говорятъ тѣснитѣ социалисти. Спорътъ е голѣмъ, не му е тукъ мѣстото да се разглежда; ще дойдатъ, може би, врѣмена, когато ще се под-

ложи на критика и тяхното искане, и гледището на демократията или на разните буржоазни партии по въпроса за експроприацията, по въпроса за частната собственост, по въпроса за социализацията на производството и пр. и пр. Но не могат да откажат, и тѣ трѣбва да се съгласят съ насъ, че настоящият законопроектъ ще отнеме една голѣма частъ отъ печалбитѣ, които всички граждани сѣ придобили прѣзъ врѣме на войната. Настоящиятъ законопроектъ цѣли една частична експроприация на печалбитѣ на хората, и за него трѣбва да бждатъ и тѣснитѣ и да гласуватъ, защото, ако не гласуватъ, и това малко, което тукъ се дава съ законопроекта, нѣма да го има нито за държавата, нито за обществения моралъ.

Г. г. народни прѣдставители! Законопроектътъ дѣли най-напрѣдъ лицата, които трѣбва да бждатъ облагани съ данѣкъ върху печалбитѣ. Първоначално ги дѣлѣше на лица физически и на дружества или сдружавания. Въ послѣдствие събирателнитѣ и командитно-събирателнитѣ дружества се прѣхвърлиха къмъ физическите лица. Азъ смѣтамъ, че тази поправка, която се направи въ комисията, трѣбва да бжде приета отъ Народното събрание, защото тя е справедлива отъ гледището и на законопроекта, отъ гледището и на фиска. Събирателнитѣ дружества и командитно-събирателнитѣ сѣ по-близо до отдѣлнитѣ физически лица, отколкото до акционернитѣ дружества. Капиталътъ въ тия дружества е капиталъ неопрѣдѣленъ, капиталъ, който се движи, който не може да се намѣри лесно, тъй както въ отдѣлнитѣ физически лица. Личниятъ трудъ играе почти сѣщата роля, както и въ отдѣлнитѣ физически лица.

Въ глава трета се говори само за акционернитѣ дружества и за сдруженията. Азъ ще искамъ въ случая да се разясни.

Г. Данаиловъ: Макаръ че за сдруженията не е казано нищо вътрѣ въ подробности.

П. Паскалевъ: Така е редакцията: „Глава трета. Военниятъ данѣкъ на акционернитѣ дружества и на сдруженията“.

Г. Данаиловъ: А за сдруженията не е казано нищо.

П. Паскалевъ: Азъ искамъ да се разбере, какво разбираме подъ „сдружения“; дали тукъ не се разбиратъ кооперативнитѣ сдружения. Изглежда, че тѣ се разбиратъ.

Г. Данаиловъ: И тяхнитѣ съюзи.

П. Паскалевъ: И тяхнитѣ съюзи. — Въ комисията азъ и г. Данаиловъ, като членове, поддържахме едно по-друго положение. Ние поддържахме, че кооперативитѣ трѣбва да се освободятъ отъ всѣкакъвъ данѣкъ върху печалбитѣ и то всички кооперативни сдружения: селскитѣ взаимноспестовни, производителни, потребителни и пр. Резонъ за това има много. Кооперативитѣ не сѣ частни лица; у тяхъ спекулата не е тъй голѣма: тяхнитѣ цѣли сѣ по-скоро благородни; тѣ въ врѣме на войната играха, а и въ бждаще ще играятъ, една голѣма роля за поевтиняване на продуктите, като унищожаватъ многото посрѣдници между производителъ и консоматора, независимо отъ културната и морална роля, която тѣ играятъ. И азъ ще моля г. министра на финанситѣ, и Народното събрание да сѣ съгласятъ, щото кооперативнитѣ сдружения, всички или поне частъ отъ тяхъ — могатъ да се изключатъ нѣкои — да бждатъ освободени отъ данѣкъ върху печалбитѣ. Изглежда, че за селскитѣ взаимноспестовни дружества споръ нѣма да има. Въ сжщностъ тѣ не сѣ реализирали много печалби, тѣ могатъ да паднатъ по-долу отъ минимума печалба, но ние изрично трѣбва да ги освободимъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ. Втората категория сдружения, които трѣбва да се освободятъ отъ тоя данѣкъ, сѣ производителнитѣ кооперации. Такава сѣ занаятчийскитѣ дружества, които ги има тукъ-тамъ въ нѣкои градове. Споредъ менъ, тия дружества би трѣбвало да се освободятъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ, защото тѣ сѣ сборъ на 10—15—20 занаятчи, защото тѣ цѣлятъ да запазятъ нашия занаятчия въ борбата му съ голѣмия, едриятъ капиталъ, както и да модернизиратъ самия занаятъ, за да може дребниятъ занаятчия собственикъ да сжществува. Както ги насърждаваме съ редица закони, ние би трѣбвало да ги насърчимъ и съ тоя законъ. Даже нѣкои отъ тяхъ да сѣ реализирали печалби, каквито сѣ ко-жарскитѣ и обуварскитѣ дружества, пакъ би трѣбвало да ги освободимъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ. Тѣзи дружества въ България не сѣ много, тѣ сѣ 5—10 и тѣ най-трудно се създаватъ и сжществуваатъ. Справедливо е да защищаваме кооперативитѣ, на които азъ вълагамъ го-

лѣми надѣжди и които въ бждаще ще има да играятъ голѣма роля при разпрѣдѣлянето на печалбитѣ и за поевтиняване на живота. Ние трѣбва да освободимъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ тия дружества, или най-малкото, ако не ги освободимъ, трѣбва да ги туримъ въ глава втора, да ги облагаме по дѣлове, както облагаме събирателнитѣ дружества. Занаятчийскитѣ кооперации не сѣ сдружения по акции, тѣ сѣ по дѣлове; всѣки отдѣленъ занаятчия си има своя дѣлъ поименно и числото на дѣловетѣ е ограничено. Ето защо несправедливо ще бжде да съберете общата печалба на 20 занаятчи, които сѣ сдружени въ една кооперация, и да ги обложите като акционерно дружество, а да не ги обложите по-дѣлове, както ще обложите тяхнитѣ съ-сѣди занаятчи, които не сѣ въ кооперацията. Тѣ работятъ сами, тѣ не експлоатиратъ чуждѣ работнически наемъ трудъ и това, което добиватъ, то е за тяхъ. Та, ако не се освободятъ съвършено тѣзи кооперации отъ данѣкъ върху печалбитѣ, най-малкото трѣбва поне да се облагатъ по дѣлове — тая работа нѣма да бжде трудна — както се облагатъ събирателнитѣ дружества. Когато за двама-трима съдружници въ събирателнитѣ дружества правите тая отстъпка, облагате ги споредъ дѣловетѣ, още повече това трѣбва да направите за една занаятчийска кооперация, която е поставена при много по-трудни условия, отколкото едно събирателно дружество.

Има други кооперации — кредитни, популярни банки, които сѣ сборница на занаятчи, дребни търговци и които не сѣ реализирали голѣми печалби. Въ тяхнитѣ уставы вие нѣма да намѣрите повече отъ 7—8—9% за раздаване като дивидентъ. Ако имъ гледате смѣтките, повечето отъ тяхъ ще паднатъ подъ разпоредбитѣ на чл. 24, където се смѣта за нормална печалба 8% върху капитала, и отъ тяхъ вие нѣма да съберете нищо. За да се избѣгне единъ излишенъ трудъ на Финансовото министерство, азъ смѣтамъ, че и тѣзи популярни банки трѣбва да се освободятъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната. Остава единъ по-голѣмъ въпросъ — за потребителнитѣ кооперации; по него може да се спори. Изглежда, че има потребителни кооперации, които сѣ реализирали голѣми печалби, може би, съ милиони, прѣзъ врѣме на войната. Може би, дѣловетѣ на тяхъ по-малко да се опредѣлятъ, защото числото на дѣловетѣ е голѣмо, защото числото на кооператоритѣ е много голѣмо и има технически трудности, за да се обложатъ по дѣлове. Азъ не съмъ далечъ отъ мисълта да искамъ освобождението на тѣзи кооперации отъ данѣкъ върху печалбитѣ и изобщо, всички кооперации да се освободятъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ. По тяхъ не се изказвамъ; остава отъ дебатитѣ, отъ волята на Народното събрание, да се види, дали да се освободятъ и тѣзи кооперации. Та законопроектътъ би трѣбвало да се поправи въ съответнитѣ членове въ тази смисълъ, щото всички кооперации да се освободятъ или да се изброятъ изрично тѣзи кооперативни сдружения, които се освобождаватъ отъ данѣкъ върху печалбитѣ.

За опрѣдѣляне на печалбитѣ прѣзъ врѣме на нормални години и прѣзъ врѣме на война азъ нѣма да говоря. Въ законопроекта изрично се казва, че печалбитѣ се опрѣдѣлятъ споредъ търговското смѣтководство тъй, както обикновено се опрѣдѣлятъ търговскитѣ печалби. Вѣрвамъ, въ единъ правилникъ ще се пояснятъ принципитѣ, легнали въ този законопроектъ, и при опрѣдѣляне на печалбитѣ нѣма да ставатъ грѣшки, когато ще се опрѣдѣля, какво нѣщо е чиста, търговска печалба, а именно като се извадятъ всички разходи, които сѣ направени отъ търговеца или прѣдприемача за реализирането на тази печалба и се получи една чиста печалба, която се смѣта като кяръ, и тя да бжде обложена.

За опрѣдѣляне на нормалнитѣ печалби, въ настоящия проектъ има нѣколко разпорѣждания. И. тукъ сега става споръ, и въ комисията — сжщо. Тѣ сѣ срѣднитѣ нормални печалби за прѣдшествуващитѣ петъ или три години — евентуално дали физически лица или дружества — или като се гледа приходътъ прѣзъ 1914 г. Тѣзи нормални печалби играятъ голѣма роля и се изваждатъ отъ общитѣ печалби прѣзъ врѣме на войната, като срѣдната годишна печалба за четиритѣ години се изважда отъ глобалната печалба прѣзъ врѣме на войната. Размѣртъ на нормалнитѣ печалби ще има значение за опрѣдѣляне военната или облагаемата печалба съ воененъ данѣкъ.

За акционернитѣ дружества въпросътъ е разрѣшенъ. Старитѣ дружества, сжществуващи прѣди войната, и новитѣ дружества, образувани прѣзъ врѣме на войната, сега сѣ приравнени, споредъ § 3 на чл. 2 отъ законопроекта; въ първоначалния проектъ тѣ не бѣха. И на всички тѣзи акционерни дружества се опрѣдѣля минимална печалба 8%

върху основния и резервния капитал, тъй, както се определя капиталът на едно акционерно дружество, ако това дружество не може да покаже, че има по-голяма печалба. Ако докаже, че има по-голяма нормална печалба с своя баланс — за тях той се смята като доказателство — ще се приспадне по-голямата нормална печалба. Но спорът става за физическите лица и за събирателните дружества.

Г. Данаилов: Както и когато има загуба. Тогава се слиза и под тѣзи проценти.

П. Паскалев: Да. — Спорът за определяне минималната недоказана нормална печалба се изнесе и тук от г. Дойчинова по повод на редакцията на чл. 2 от законопроекта. Тази редакция не отговаря, според мене, на редакцията, която бѣше приета въ комисията. И правъ е г. Данаиловъ, като възрази на г. Дойчинова, че според чл. 3 (Чете) „Нормалната печалба и въ двата случая не може да бѣде по-малка отъ прѣдвидената въ чл. 24“. Значи, 8% върху капитала се отнася само къмъ втората алинея на чл. 2 — къмъ дружествата. Но тъй както е редакцията на чл. 2, изглежда, че послѣдниятъ параграфъ се отнася и къмъ физическите лица, и къмъ събирателните дружества. Значи, на всички тѣзи, които ще плащатъ данъкъ върху печалбитъ, трѣбва да имъ се признае минимална недоказана нормална печалба 8% върху тѣхния капиталъ, ако не докажатъ по-голяма. За акционерните дружества въпросътъ е ясенъ, защото иматъ баланси, тѣхните книги сѫ редовни и тѣ ще служатъ като доказателство и по силата на закона. Но за физическите лица и събирателните и командитни дружества спорътъ се явява — трѣбва ли да остане алинея втора или трѣбва да остане редакцията тъй, както бѣше приета въ самата комисия. Тукъ изглежда, че има печатна грѣшка. Въ чл. 12 на законопроекта, гл. II, която се отнася до физическите лица и събирателните дружества, се говори, че минималната нормална печалба е 5.000 л. Тогава, чл. 12 противорѣчи на чл. 2, както е редактиранъ: гл. II приема 8% върху капитала, а чл. 12 приема 5.000 л. минимална недоказана печалба на физическите лица и събирателните дружества. Трѣбва да се разбере. Г. министърътъ на финансите трѣбва да каже, кое поддържа въ дадения случай, има ли той мнѣние по този въпросъ или ще остане Народното събрание да рѣши. Азъ не съмъ далечъ отъ мисълта да приема, че и на физическите лица, и на събирателните дружества трѣбва да се гарантира минимална недоказана печалба 8% върху капитала, както е сега редакцията на члена, като приемемъ, че нѣма печатна грѣшка, защото азъ не бѣхъ въ послѣдното засѣдание на комисията и, може би, комисията да го е приела тъй, както е тукъ. Но мѣнотието е тамъ, че капиталътъ на отдѣлните физически лица и на събирателните и командитно-събирателните дружества е неопредѣленъ капиталъ. Той не е като капитала на акционерните дружества, който, споредъ устава, е опредѣленъ, напр. на 500.000 л. и е раздѣленъ на акции. При първия капиталътъ е неопредѣленъ, той се мѣнява всѣки моментъ. Вие ще го търсите въ книгите или инвентара. Тамъ е единствената мѣнотия при опредѣлянето капитала на физическите лица и събирателните и командитно-събирателните дружества, за да може да се тури 8% минимална недоказана нормална печалба, която трѣбва да се приспадне всѣка година отъ общата печалба. Обаче тази мѣнотия, която съществува въ опредѣлянето на капитала, азъ смятамъ, че не би трѣбвало да ни спира, за да възприемемъ редакцията на чл. 3, значи да ги приравнимъ къмъ акционерните дружества и да признаемъ минимална недоказана нормална печалба 8% върху капитала. Комисията, която ще опредѣли данъка върху печалбитъ, ще се помъжи, ще има грижата да опредѣли и капиталитъ на отдѣлните лица, съ които тѣ сѫ работили, и на събирателните дружества, доколкото това е възможно. Но справедливо е и единтъ, и другтъ да иматъ 8% нормална недоказана печалба, а не 5.000 л. Ако се възприеме това, безспорно чл. 12 и другитъ членове, които противорѣчатъ и които допускатъ само 5.000 л. за номинална недоказана печалба, ще трѣбва да се измѣнятъ по отношение на дружествата. Ще остане 5.000 л. минимална недоказана печалба — тя ще има смисълъ. И чл. 12 тогава ще има смисълъ. Но той ще се приложи само до свободните професии, като адвокати и лѣкари, които сѫщо се облагатъ съ данъкъ върху печалбитъ и които нѣматъ тефтери и не ще могатъ да докажатъ своята нормална печалба прѣди войната — на тѣхъ ще се смята минимална недоказана печалба 5.000 л. Азъ съмъ, въ всѣки случай, за туй, да се признае на отдѣлните търговци, занаятчии, на всички тѣзи, които подлежатъ на данъкъ върху печалбитъ, които

плащатъ данъкъ занятието и които работятъ съ капиталъ, на събирателните и командитно-събирателните дружества минимална печалба 8% върху тѣхния капиталъ, доколкото той може да бѣде опредѣленъ.

Явява се другъ единъ въпросъ: каква ще бѣде нормалната печалба за отдѣлните физически лица, събирателни дружества и командитно-събирателни дружества, които сѫ започнали да работятъ или сѫ работили само прѣзъ врѣме на войната, и които нѣматъ прѣдшествующи години, които не сѫ работили по-рано и нѣматъ печалби, които не могатъ да докажатъ? Въ таквъ случай ще се смятне, че всичко, което е спечелено прѣзъ врѣме на войната, е печалба облагаема. Трѣбва да има единъ членъ — а нѣма таквъ — който да казва, че за отдѣлните физически лица, събирателните дружества и командитно-събирателните дружества, които сѫ основани прѣзъ врѣме на войната, се признава една печалба отъ 8% върху капитала, съ който сѫ работили. Азъ смятамъ, че има едно опущение въ законопроекта и затуй това трѣбва да стане. Това е единъ въпросъ на справедливостъ, защото на акционерните дружества и сдружения, които сѫ образувани прѣзъ врѣме на войната, прѣдвидени въ глава трета, на които капиталътъ е опредѣленъ, признава се 8% печалба; трѣбва да се признае това и на другитъ.

Д. Кьорчевъ: То е опущение.

П. Паскалевъ: Изглежда, че това е опущение. Това не измѣнява въ нищо сѣщността на законопроекта, това ще бѣде едно допълнение, една справедливостъ.

За размѣритъ на печалбитъ азъ нѣма да говоря нищо, азъ ги приемамъ и тѣ нѣма да сѫ голѣми, ако, разбира се, печалбата бѣде добръ опредѣлена. Азъ ще обърна вниманието на г. министъра на финансите и Народното събрание относително размѣритъ въ чл. 29; съ които се облагатъ акционерните дружества. На послѣдните будто-бѣ се иска да се създаде едно привилегировано положение и да се третиратъ по-леко, отколкото физическите лица и събирателните дружества, но въ сѣщностъ относително размѣритъ на данъка тѣ се третиратъ по-злѣ и по-тежко, отколкото отдѣлните физически лица и събирателни дружества. Защо? Прочетете по-внимателно чл. 29, който опредѣля размѣритъ на данъка на акционерните дружества, и ще разберете това добръ. Този чл. 29 допуща двѣ пера на данъкъ: основенъ данъкъ, който се равнява на двѣ трети отъ данъка по чл. 16, който щѣше да плаща физическото лице, ако дружеството бѣше физическо лице, и допълнителенъ, добавъченъ данъкъ, който варира съобразно съ процентитъ, каквито се добиватъ на печалбата, отговаряща на самия капиталъ, и колкото тази печалба по процентъ е по-голяма по отношение на капитала, толкова добавъчниятъ данъкъ става по-голямъ, и той достига до 80% отъ основния данъкъ, когато печалбата надминава повече отъ 20% отъ капитала. Отъ 14% печалба на капитала нагоръ се взема вече повече 50%. Ако вземемъ, че едно физическо лице по чл. 16 — ако дружеството бѣше таквъ, — ще плати единъ данъкъ за 4-ти години 150.000 л., а акционерното дружество съ сѣщия капиталъ и сѣщитъ печалби ще плати основенъ данъкъ двѣ трети, значи 100.000 л. и върху тѣзи 100.000 л. ще се смята добавъченъ данъкъ. Ако печалбата на дружеството стигне надъ 20%, тогава ще се вземе 84% добавъченъ данъкъ; значи 100.000 л. и 84.000 л. правятъ 184.000 л. данъкъ ще плати акционерното дружество при еднакъвъ капиталъ и еднакви печалби съ тѣзи на физическото лице, когато послѣдното ще плати само 150.000 л. Въ този случай акционерното дружество или кооперативниятъ сдружения, ако послѣдните останатъ въ този отдѣлъ и ако Народното събрание и г. министърътъ на финансите не се съгласятъ да ги освободятъ отъ данъкъ, ще платятъ повече данъкъ, ще бждатъ обложени по-тежко, отколкото отдѣлните лица и събирателните дружества. Нѣма защо да споримъ, че кооперативните дружества, ако и тѣ се облагатъ, заслужаватъ нашитъ по-голямъ симпатии, отколкото голѣмитъ капитали на физическите лица и търговцитъ. Акционерните дружества сѫ повече демократични дружества, тѣ сѫ дружества на демокрацията, на дребнитъ частни капитали, тѣ се мжно управляватъ, тѣ иматъ голѣми печалби, процентитъ на които голѣми печалби ще бждатъ голѣми и трѣбва да мислимъ по-ясно, когато искаме да ги фаворизираме. Печалбата на такова дружество не остава на дружеството, а се разпрѣдѣля на хиляди акционери поотдѣлно. Добавъчниятъ данъкъ ще бѣде по-малкъ отъ минимума отъ печалбата, която се освобождава. И, ако ние дойдемъ да прилагаме това правило, както при събирателните дружества, да облагаме и тѣхъ по

акции и по печалби, добити отъ отдѣлнитѣ акционери, ние почти всичкитѣ ще ги освободимъ. Когато ще дойде този членъ, азъ и сега моля г. министра на финанситѣ и г. докладчика да помислятъ по този членъ и да направятъ едно измѣнение, като внесемъ една по-голямъ справедливостъ или да прѣмахнемъ свършено този добавченъ данъкъ, да махнемъ тази таблица, която сама по себе си е много сложна въ изчисленията си и която ще затрудни самитѣ комисии, и да кажемъ, че акционернитѣ дружества плащатъ двѣ трети отъ данъка по чл. 16 или да туримъ три четвърти или поне най-малко ще трѣбва да кажемъ, че данъкътъ, който ще трѣбва да плащатъ акционернитѣ дружества или кооперациитѣ, не трѣбва да бѣде по-голямъ отъ данъка по чл. 16, който ще плаща физическото лице или събирателното дружество при сжитѣ печалби, а не тѣй, както е алинеята, че не може да бѣде по-голямъ отъ 60%.

Г. г. народни прѣдставители! Нѣма да се спирамъ по въпроса за събирането на печалбитѣ отъ 4-тѣ години. Дѣйствително, комисията бѣше рѣшила да бѣдатъ облагани печалбитѣ по отдѣлно, годишно, но въ послѣдното засѣданіе е рѣшила да бѣдатъ облагани глобално, събрани всички. Не можемъ да отречемъ, че има една доза отъ несправедливостъ или по-голямъ облагане при това събиране, и ако настоящиятъ законопроектъ бѣше внесенъ въ началото на войната, печалбата не можеше да бѣде облагана, освѣнъ годишно. Понеже законодателтъ проспалъ и пропустна нарочно, съ желание да облагодѣтелствува тѣзи, които сж спечелили, сега иде и облага сжитѣ хора и сжитѣ лица по-тежко, като събира печалбитѣ отъ тѣзи 4 години наедно и ги облага въ размѣри и проценти много по-голямъ, отколкото, както казахъ, законътъ бѣше внесенъ въ началото на войната. При всичко, че не би трѣбвало да бѣде така, обаче азъ нѣма да се спирамъ и за мене си ще приема чл. 16 въ размѣра, тѣй както е редактиранъ, т. е. да се облага глобалната печалба на 4-тѣ години.

Всичкиятъ въпросъ, г. г. народни прѣдставители, въ края на краищата се свежда върху това. Законътъ, споредъ мене, не е тѣй страшенъ, както се прѣдставя на извѣстни хора, както се прѣдставя на г. Дойчиновъ. Той прѣдвижда една минимална нормална печалба 8% върху капитала; всичката друга по-голямъ печалба, ако такава може да бѣде доказана — военна печалба — нѣма да бѣде взета, но ще бѣдатъ взети размѣри 5, 10, 15, 20, най-много 60% отъ нея. Има единъ *existenz minimum* отъ 6.000 л. годишно. Споредъ мене, трѣбва да го разбираме „годишно“, и г. Дойчиновъ правѣше грѣшка като тълкуваше чл. 7, че не е годишно. Ясно е, че за всѣка година *existenz minimum* е 6.000 л., за 4-тѣ години — 24.000 л., които ще се приспадатъ отъ общата, глобална печалба; сжщо четири нормални срѣдни печалби, събрани, ще се приспадатъ отъ общата, глобална печалба и ще се получи военната печалба. Та единъ *existenz minimum* и една нормална печалба 8% върху капитала ще се приспадатъ годишно отъ глобалната печалба — останалото ще бѣде чисто военна печалба; смѣтаме, че тя се дължи на особенитѣ причини на войната, че не сж толкова умѣнието и заслугата на търговеца, колкото монополътъ на търговията, колкото търсенето, колкото самитѣ условия и години, които сж направили всѣки да печели повече, отколкото въ нормално врѣме. Може, ако искате — азъ не бихъ ималъ нищо противъ — отъ желание да протежираме дребнитѣ промишленици, занаятчи и дребни търговци, да увеличимъ *existenz minimum*а, необлагаемото, отъ 6.000 л. на нѣщо повече, напр., на 10.000 л., като държимъ смѣтка за скжпотията на живота. Това ще бѣде по-справедливо и асжъ този законъ по-скоро цѣли да обложи голѣмитѣ печалби, да вземе голѣмитѣ печалби на голѣмитѣ капиталисти, а не малкитѣ печалби на срѣдната рѣка хора, било гражданци, било селяни.

Азъ смѣтамъ, че г. докладчикътъ ще обясни това, когато дойде съответствующиятъ членъ, кои печалби се облагатъ. Тамъ има една печатна грѣшка въ запетайкитѣ. „Всѣкаква спекула“, което се добива отъ комисията, ще трѣбва да се разбира, че въ него влизатъ спекуляциитѣ съ акции, покупко-продажби прѣзъ врѣме на войната на недвижими имоти — тѣ не сж занятия — и всѣкаквъ другъ родъ спекуляции, които по закона за данъка върху занятіето не се облагатъ съ данъкъ върху занятіето. Ще бѣде нужно г. докладчикътъ и г. министърътъ да обяснятъ, подъ „всѣкаква спекуляция“ какво разбиратъ, защото безъ това обяснение, когато принципътъ е, че се облага само печалбата отъ данъка върху занятіето: пенсия, рента и пр., може да се породи съмнѣние въ самитѣ комисии и може извѣстни операции, извѣстни спекуляции, които не сж занятие и които не се облагатъ по силата на закона за данъка върху занятіето, да избѣгнатъ

отъ облагане съ воененъ данъкъ. А при продажбата, търговията съ недвижими имоти прѣзъ врѣме на войната, спекулата съ акции и създаването на много акционерни дружества съ купуване и продаване на акции, бѣха една отъ най-големитѣ и най-доходнитѣ спекули; тѣ трѣбва непрѣмънно да подпаднатъ подъ закона и да бѣдатъ облажени.

Азъ свършвамъ моитѣ бѣлѣжки, като ще кажа само двѣ думи още. Най-страшното за всички облагаеми е начинътъ на прилагане закона. И изглежда, че търговцитѣ и индустриалцитѣ се боятъ само отъ това. Вѣрно, то е страшното, когато имаме прѣдъ видъ нашитѣ финансови органи, които ще прилагатъ закона. Страшно е особено за отдѣлнитѣ физически лица и събирателни дружества, на които капиталътъ не може да се опрѣдѣли, на които книгитѣ нѣма да бѣдатъ приети като доказателство, както книгитѣ на акционернитѣ дружества. Тамъ се изисква особена скрупулозност, особена честностъ и внимание на комисии и на органитѣ, които ще изпълняватъ и прилагатъ самия законъ. Тамъ трѣбва да се внимава и относително сроковетѣ, въ които трѣбва да се събира самиятъ данъкъ. И обръщамъ вниманието на г. министра на финанситѣ — не знамъ, дали той ще има честъта да прилага самъ той тоя законъ или и другъ министъръ ще го прилага, законътъ ще отиде година и двѣ да се прилага или може би повече — ние трѣбва да внимаваме, когато ще нареждаме тѣзи комисии и когато нареждаме още отъ сега финансовия персоналъ. Ще ми позволи г. министърътъ на финанситѣ да обърна вниманието му, че въ дадения случай съ разнитѣ размѣствания, уволнения и назначения, които прави той на финансовитѣ си органи, не ни дава достатѣчна гаранция, че начело на комисии, като прѣдседатели, ще стоятъ хора — околийски финансови началници — безупрѣчни. Не трѣбва да партизанствуваме съ тѣзи финансови органи, особено съ финансовитѣ началници. Ние не трѣбва да гледаме „наши“ и „ваши“, не трѣбва да искаме да създаваме съ тѣхъ партии или да засилваме партии, а да търсимъ най-порядѣчни и честни хора, които утрѣ за фиска и за търговеца, за данѣкоплатеца ще бѣдатъ най-голямъ гаранция за едно безпристрастно опрѣдѣляне неговитѣ печалби и неговия данъкъ. Азъ имамъ случай въ частни разговори да обърна вниманието на г. Данева, но той ще има врѣме, ако сж станали извѣстни грѣшки, да се поправятъ. Много безупрѣчни финансови началници, дългогодишни чиновници, назначавани довчера отъ министри въ настоящия кабинетъ, се мѣстятъ или уволняватъ и се връщатъ старитѣ финансови началници на г. Тончева, много отъ тѣхъ уловени въ разни прѣстѣпни работи прѣзъ врѣме на войната, уволнени за своитѣ грѣшки. Та отсега би трѣбвало да се подготви единъ добъръ финансовъ персоналъ, който ще бѣде най-голямъ гаранция при опрѣдѣлянето и прилагането на този данъкъ.

Относително събирането на данъка то е сжщо, споредъ мене, страшно. Нито процентътъ е страшенъ, нито глобалността, събирането за четиритѣ години. Страшно е опрѣдѣлянето на печалбата, когато тя отъ 500.000 л. може да бѣде опрѣдѣлена 2 милиона лева. Ако се държи смѣтка за улицата, която въ тѣзи врѣмена иска да опрѣдѣли сама печалбитѣ, можете единъ човѣкъ да го разсипете. Страшното може да бѣде, ако голѣмиятъ данъкъ, който понѣкога може да достигне до размѣръ 200, 300, 500 хиляди, до 1 милионъ лева, се иска да се събере въ единъ кжжъ срокъ, въ който надали данѣкоплатецътъ ще може да го внесе. Азъ обръщамъ внимание на Народното събрание и на финансовия министъръ специално върху събирането на данъка отъ нашитѣ индустриалци. Търговцитѣ, голѣмитѣ банки разполагатъ почти всѣкога съ свободни капитали, за да могатъ да плащатъ своя данъкъ — при всичко че и при тѣхъ има случаи, когато този капиталъ, печалбитѣ, ще бѣде пласиранъ вече въ стока, въ акции, защото сж смѣтали, че може да нѣма законъ за печалбитѣ, и мжчно ще може да ги обърнатъ въ пари, за да може да си платятъ данъка, а може да сж ги изразходвали. Но що се отнася до индустриалцитѣ, положението е малко по-друго. Има индустриалци, които сж разширили съ тѣзи печалби своето прѣдприятие, самата индустрия кара да иматъ доста голѣмо количество суровъ материялъ, кожи, вълна и пр. въ тѣхнитѣ складове, и паритѣ имъ никога не сж свободни. Ако тѣ се притѣснятъ, ако искаме да съберемъ отъ тѣхъ въ 2, 3, 4 мѣсеца или въ едногодишенъ срокъ — както е по закона за данъка върху занятіето, който се прилага и тукъ — въпросния данъкъ, ние може да достигнемъ до положението, щото нѣкои индустриалци да не могатъ да си платятъ данъка и трѣбва да правятъ заеми, а това мжчно става, или трѣбва, ако сме строги, да искаме да продадатъ своитѣ фабрики. Такива случаи нѣма

да бждат много, но ще ги има. За акционерните индустриални дружества положението също е опасно, защото тѣ вече сж раздали печалбитѣ си за първата, втората и третата години, оставатъ нераздадени печалбитѣ имъ за 1918 г. Ако иматъ печалби прѣзъ 1918 г., могатъ цѣлитѣ печалби отъ нея да ги употребяватъ за плащане данѣка. Но ако прѣзъ 1918 г. нѣматъ печалби? А много отъ нашитѣ индустриалци, милитаризирани въ послѣднитѣ години, при една нормална, опрѣдѣлена печалба, нѣматъ тѣзи печалби, каквито имаха въ началото отъ заваренитѣ стоки, които въ послѣдствие засѣгнаха. Нѣкои отъ тѣхъ, казвамъ, сж раздали печалбитѣ за тритѣ години, а въ послѣдната година нѣматъ тѣзи печалби, и сега или утрѣ, когато трѣбва да си платятъ данѣка, могатъ да се намѣрятъ натѣсно. Азъ именно само тамъ искамъ да обърна вниманието ви, и тамъ при прилагането на закона трѣбва да държимъ смѣтка за самата дѣйствителностъ. Да ги обложимъ колкото се пада, 60%—60%, да ги съберемъ глобално, но когато ще оцѣняваме печалбитѣ чрѣзъ комисия, когато ще събираме данѣка, ние тамъ трѣбва да внимаваме да не внесемъ едно сътресение въ нашия индустриаленъ и икономически свѣтъ. Въ търговско-банкерския свѣтъ нѣма да се внесе такава сътресение. Тамъ почти всичко е въ пари и лесно може да се намѣрятъ. Даже да се намали евентуалниятъ капиталъ на банкера или търговеца, той ще работи съ малѣкъ капиталъ. Но какво ще стане, ако вземете да намалите основния капиталъ, при едно погрѣшно изчисление на печалбата или да принудите индустриалеца да обърне своята фабрика или своя материалъ набързо въ пари, да ги продаде евтино, да ликвидира съ натрупанитѣ стоки, само да плати данѣка? Можете да го принудите да намали даже своя първоначаленъ основенъ капиталъ и да го поставите въ невъзможностъ да поддържа своето прѣпитание, което прѣзъ войната, може би, е разширилъ и е създалъ нови здания, нови фабрики — такива случаи има нѣколко — да бжде въ невъзможностъ да го поддържа, понеже ще му липсва свободенъ подвиженъ капиталъ, който ще му бжде необходимъ. Не можете да отрѣжете отъ фабриката половина, както търговецѣтъ или банкерѣтъ може да направи съ своя капиталъ. Въ индустриалнитѣ прѣдприятия има мъртавъ капиталъ, пласиранъ въ недвижими имоти и машини. Не искамъ да говоря за особеното положение, въ което се намиратъ нашитѣ индустриалци относително разстройството на машинитѣ, относително липсата на машинни части, относително амортизацията на всички тѣзи машини, които трѣбва да се подновятъ, понеже сж изтъркани, и пр. и пр. Това може да важи при опрѣдѣляне на печалбитѣ, но нѣма да повдигамъ този въпросъ. Нека бждатъ подведени подъ еднакъвъ знаменателъ съ търговцитѣ и банкеритѣ, обаче нека се помисли въ главата по прилагането на самия законъ, или, тъй както е внесенъ законопроектѣтъ, въ бждаще, правителството, което ще прилага закона, да бжде много внимателно, за да не би да внесе едно сътресение въ нашата индустрия. Данѣктѣ е справедливъ, ние ще гласуваме цѣлия законопроектъ, даже безъ да бжде измѣненъ, но ние не трѣбва да си затваряме очитѣ, че той съ себе си носи едно смущение, въ всѣки случай, въ индустриалния свѣтъ, въ търговския свѣтъ и едно намаление на капитала, който е една сила.

Тѣзи сж моитѣ бѣлѣжки, които имахъ да направя. Отдѣлно по нѣкои членове може да се направятъ прѣдложения. Азъ самъ, заявявамъ, ще гласувамъ законопроекта тъй, както е внесенъ, въ неговитѣ основи, а също и нашата група ще гласува цѣлия законопроектъ. Ние желаемъ настоящиятъ законопроектъ по-скоро да стане законъ. И нека да не бжде мѣчно на нашитѣ богаташи и на нашитѣ банкери и индустриалци, нека дадатъ справедливото. Изглежда, че държавата иска справедливото и не много. Врѣмената днесъ сж особени, нуждитѣ сж особени. Повдигатъ се всевъзможни въпроси. Слѣдъ този въпросъ ще дойдатъ по-голѣми въпроси за тѣхъ: въпросътъ за конфискацията, въпросътъ за социалното законодателство, въпросътъ за участие на работническото въ самитѣ печалби — той е единъ въпросъ, който самъ по себе си ще се наложи — въпросътъ за 8-часовия работенъ день и пр., реформи, които врѣмето, положението и интереситѣ на нашитѣ широки маси изискватъ. Нека даватъ сами доброволно, да не правятъ никаква оппозиция, за да не дойде нѣщо повече: на сила да имъ се вземе повече отъ това, което имъ се иска сега.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърѣтъ на финанситѣ.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ вземамъ думата, за да направя нѣкои кѣси бѣ-

лѣжки по рѣчитѣ на г. г. ораторитѣ, които говориха по внесения законопроектъ, защото считамъ, че извѣстни положения отъ законопроекта се нуждаятъ отъ коментарии.

На рѣчта на г. Попова, прѣдставителъ на крайната лѣвица, имамъ твърдѣ малко да възразя. Г. Поповъ, вѣренъ на становището, което заема неговата група, иска въ сжщностъ не облагане на печалбитѣ, получени прѣзъ врѣме на войната, а конфискация на тѣзи печалби. Онуи, което той допусна, като изключение отъ това правило, за по-малкитѣ печалби, азъ считамъ, че въ сжщностъ нѣма нищо общо съ законопроекта и не противорѣчи на основното схващане на оратора. При положението, което заема групата на г. Попова по въпроса за заплатитѣ, малкитѣ печалби не сж нищо друго, освѣнъ покриване на потекитѣ понасотѣщемъ разности за живота. Така че, може да се каже, г. Поповъ иска, ни повече, ни по-малко, конфискуване на печалбитѣ. Обаче нашата цѣль при внасянето на законопроекта бѣше друга. Ние искаме да обложимъ печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната, значи не да ги конфискуваме. Като стоимъ на това становище, ние изпълняваме просто нашия дългъ, а никакъ не вършимъ нѣкаква демагогия. Ако г. Поповъ мисли, че ние клонимъ къмъ демагогски приеми, защото резултатитѣ отъ този законъ не щѣли да бждатъ така важни, за да могатъ да покриятъ всички разходи на държавата, имамъ да му възразя, че никогашъ не сме смѣтали съ облагане печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната да покривемъ нарастналитѣ разходи на държавата. Съ настоящия законопроектъ ние цѣлимъ да привнесемъ малко — толкова, колкото ще можемъ да заловимъ. Азъ, като министъръ на финанситѣ, въ настоящия моментъ не съмъ въ положение точно да ви кажа какво ще донесе на хазната настоящиятъ законопроектъ, защото, за голѣмо съжаление, ние идемъ съ облагането на военнитѣ печалби много късно. Голѣма частъ отъ тѣхъ — съгласенъ съмъ съ г. Попова — сж укрити и мѣчно ще можемъ да ги засегнемъ. На всѣки начинъ, прѣдъ общественото мнѣние ние сме на открито. Искахме облагане на печалбитѣ, като едно срѣдство да увеличимъ отчасти прихода на държавата, отъ друга страна, като едно срѣдство за прокарване на социална правда, и мисля, че ако се приеме законопроектѣтъ тъй, както сме го внесли, ние ще изпълнимъ едно отъ нашитѣ обѣщания. Облагането печалбитѣ придобити прѣзъ врѣме на войната. Голѣма частъ отъ печалбитѣ не сж на лица, частъ ще я изпълнимъ. Когато прѣминеми къмъ слѣдующата, ще можемъ, може би, да се занимаемъ малко по-подробно съ становището, което заема г. Поповъ. Прѣди да свърша съ г. Поповъ, бихъ молилъ да се обърне внимание на обстоятелството, че нашиятъ законопроектъ ще обрѣмени българския данѣкоплатецъ, търговецъ и индустриалецъ, които сж реализирали печалби прѣзъ врѣме на войната, много потекло, отколкото това става въ странство, благодарение на обстоятелството, че ние прокарваме закона въ края на войната или по-добрѣ слѣдъ свършване на войната. Голѣма частъ отъ печалбитѣ не сж на лица, частъ отъ тѣхъ сж изнесени вънъ отъ прѣдѣлитѣ на България и ние не можемъ да ги уловимъ, други сж прикрити, трети сж консомирани, а и онѣзи, които сж по-лесно уловими, и тѣ сж колко-годѣ самъ-тамъ ангажирани. Е, добръ! Да искате слѣдъ единъ периодъ отъ 4 години да се върнете надирѣ и да облагате всичкитѣ уловими печалби, които прѣзъ това врѣме сж били реализирани, разбира се, че това е тежко, а ние го правимъ. Тѣй че, въ това отношение, макаръ да идемъ късно, не така, както това е ставало въ странство, ние се отнасяме къмъ нашия данѣкоплатецъ много по-строго. Послѣ, обърнете внимание и на друго едно обстоятелство. Ние облагаме печалбитѣ отъ войната глобално, не по години, за да получимъ по-голѣмъ доходъ за хазната. Ние събираме на купъ всички печалби, образуваме едно цѣло и понеже това цѣло, безспорно, е много по-голѣмо, отколкото поединнитѣ печалби отъ разнитѣ години, ние имаме възможностъ по такъвъ начинъ да получимъ за хазната по-голѣмъ приходъ. Чини ми се, че ако застанемъ на становището, че тукъ се касае да се облагатъ печалбитѣ прѣзъ врѣме на войната, ние отъ насъ повече не можете да искате.

Г. г. народни прѣдставители! Колкото се касае за бѣлѣжкитѣ на другитѣ оратори, азъ мисля да се спра по всѣки единъ членъ по отдѣлно, при второ четене. Господата, които говориха, ще бждатъ длѣжни да си прѣдставятъ своята редакция, ако иматъ такава, и въ такъвъ случай азъ ще си кажа думата. Засега се ограничавамъ само съ една бѣлѣжка по чл. 1. Г. Дойчиновъ мисли, че трѣбва да се облагатъ не българскитѣ граждани, които сж вършили нѣкаква търговия или занятие, а да се облагатъ извѣстни сдѣлки, затова защото било мѣчно да се опрѣдѣли онова, което може отдѣлнитѣ граждани да реализира,

отъ една страна, а отъ друга страна, защото печалбитъ прѣзъ врѣме на войната сѣ въ сѣщностъ, казва той, свързани съ извѣстни сдѣлки: ако тѣхъ обложимъ, цѣлѣта е постигната. Азъ мисля, че становището, на което застава Финансовото министерство заедно съ комисията на народното прѣдставителство, е по-правилно, защото ние цѣлимъ да обложимъ извѣстни доходи, които надминаватъ извѣстна норма. Отдѣ произлизатъ тѣ: дали отъ извѣстни сдѣлки, както ги поименува г. Дойчиновъ, или отъ други занятия, или най-сетнѣ отъ нѣкои спекули, за насъ е безразлично.

С. Дойчиновъ: Всички занятия си плащатъ данѣка.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Понеже имаме за сега въ нашето Народно събрание многобройна група земледѣлци, азъ държа да подчертая, че редакцията, която е приета въ комисията, е по-приемлива и затуй, защото може да обхване въобще всѣкакви печалби, реализирани прѣзъ врѣме на войната, въ това число и отъ самитѣ земледѣлци, безъ да могатъ сдѣлжитъ, за които е рѣчь, да попаднатъ подъ оная номенклатура, която наведе г. Дойчиновъ. Така щото законопроектътъ, така както е прокаранъ въ комисията, като обхваща по-нашироко всичко онова, което е могло да се спечели прѣзъ врѣме на войната, чини ми се, е по-рационаленъ и въ тая форма би било желателно да се гласува той. Азъ съмъ длъженъ да добавя само едно, че когато въ този чл. I се говори, че се облагатъ всички български и чужди подданици, които сѣ упражнявали прѣзъ тѣзи три години нѣкакво занятие, разбираме не само българскитѣ и чужди подданици, които сѣ вършили занятия, подлежащи на облагане съ данѣкъ занятие, а каквото и да бѣде, стига то да е свързано съ спекула. Въ това отношение думитѣ на г. Паскалева сѣ много умѣстни, и азъ напълно възприемамъ казаното отъ него, а именно, че тукъ се касае да се обложатъ печалбитѣ отъ каквато и да било спекула.

С. Дойчиновъ: Значи, вие налагате новъ данѣкъ на цѣлия български народъ, вземайки поводъ отъ войната, а тъкмо това не трѣбва да бѣде.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Тукъ се касае за печалбитѣ отъ всѣкаква спекула.

По чл. I азъ нѣма да направя друга бѣлѣжка и ще моля да се приеме членътъ така, както го е приела комисията.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Сега би трѣбвало да се гласува, но нѣма кворумъ.

Д-ръ Н. Сакаровъ: Има кворумъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Понеже нѣма достатъчно число народни прѣдставители, ще вдигнемъ засѣданието и слѣдующето засѣдание ще бѣде въ понеделникъ, съ сѣщия дневенъ редъ.

И. Януловъ: Защо не се гласува сега, г. прѣдседателю? Има кворумъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Азъ моля г. Янулова да прочете и да ми каже колко народни прѣдставители има тукъ, понеже азъ ги четохъ. Прави това на голѣмъ въпросъ. Моля Ви се да бѣдете добъръ и да прочетете колко души сѣ тукъ, защото най-подиръ азъ ги четохъ — 64 души. Ако Вие не можете да ги прочетете, азъ не съмъ виноватъ.

Слѣдующето засѣдание ще бѣде въ понеделникъ, съ сѣщия дневенъ редъ, плюсъ прѣдложението на Министерството на войната за одобрене разхода на даденитѣ по 5 л. подарѣкъ на войницитѣ по случай новата година за 1916 и 1917 г. и свѣтлитѣ празници на Христовото Възкресение прѣзъ 1916 г.; предложението отъ сѣщото министерство за разрѣшение разни претенции, изяви отъ страна на военно-служещи, касателно заплатата и дневнитѣ имъ пари за минало врѣме, и законопроектътъ на Министерството на просвѣтата за прѣобръщане частнитѣ гимназиялни класове при Мехомийската прогимназия въ класове на народна непълна смѣсена гимназия.

Д-ръ Н. Сакаровъ: Г. прѣдседателю! Съ колко хора започна засѣданието?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Съ 110.

А. Цанковъ: Сега присѣствуватъ 65 души.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Отъ колко души разбирате вие кворумъ? Разбира се, отъ 242.

И. Януловъ: Въ продължение на петъ години такъвъ въпросъ не е ставалъ; сега го повдига г. Дойчиновъ. Отъ тукъ (Сочи либералнитѣ групи) желаятъ да правятъ обструкция.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Вие желаете да правите обструкции, г. Януловъ.

И. Януловъ: Колко души либерали сѣ тукъ?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Ами вашитѣ кѣдѣ сѣ, г. Януловъ? Отъ 9 души, Вие сте самичѣкъ. Какъ така? Не можете да обиждате.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 6 ч. 55 м. слѣдъ пладне)

Подпредседателъ: **Д-ръ И. МОМЧИЛОВЪ**

Секретаръ: **М. ЗЕЛКОВЪ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **ТР. ДИМИТРОВЪ.**